

ЛОЦИЖЪ

ЖУДЕКЪТОРЕАСКЪ

САՃ

**ТРАТАТ ДЕ АРГՄЕНТՅՐԻ ЛЕГАЛЕ
ՏՐМАТЪ ДЕ ЛОЩКА КОНШИНЦЕԻ**

DE

АЛЕКСАНДРՑ АМАН.

Лисенциат дн Лепї.

БՃКՑՐԵՄԻ

Типрїт ла К. А. Росеттї шї Винтергалдер.

1851.

ПРЕА ДННЪЦАТЕ ДОАМНЕ!

Къпошциеле къ тотъа специале че Днпълцимеа воастръ поседеазъ дн Лецисла-
цие, тъ фак а пьдъждзи, къ зп звражъ де
ачеастъ патъръ пъ ва пвтеа гъси дн Мъриа-
воастръ, декът зп жьдекътор тот днтр'о
време еклерат ши индълцент.

Зик индълцент, фийнд къ дн адевър о
карте скрисъ асвпра зпви асемenea съжет,
днтр'о лимъь каре къ грежъ приимече а экс-
прима ценивл зпел шийнде че днкъ пъ с'а пер-
фексионат ла пої; тъ фак, [съ пьдеждъеск
къ Днпълцимеа воастръ ва вине вої съ апр-

сїезе зп асемеа звражѣ, маї мѣлт пентрѣ
сїлїнда че а тревїт сѣ пѣе авторѣл че с'а о-
кѣпат, фекѣлт пентрѣ шерїтѣл лѣї дптрѣнсек.

Дакъ дар ачеастѣ черкаре ар пѣтеа
фї аироватѣ де дпнѣлїтеа воастрѣ, ар фї
чел маї дпсепнат родѣ чеашї дпдрѣзні сѣ
ацент дп зрѣта остепелїлор теле.

Ам оноаре а фї кѣ чел маї адѣнк респект

а дпнѣлїтеї Воастрѣ

преа пѣнсе серѣѣ

Александрѣ Аманѣ

INTRODUCȚIE.

Nu este multă vreme de când așvîț okazie, d'a dobîndi unele d'întîi eksplikauți ale unii utiințe, ce abia posedam în teorie. Kît de mult așteaptă teorie nu se luminează, și în toate zilele nu se îndreptează prin praktikă. În adevăr, la început mi se părură foarte grea misiunea celor kemați a face dreptate konchetțenilor lor, și a kăuta adevărul printre'o întynechime înkonjurată mai tot d'avnă de cea kredință, dar așeasta nu mă descurajă, și prin urmare nu zăbobii a observa, kă numai niște perudi loqichești ar putea înlesni înțelegererea acestor mijloace, ce mai întii mi se parea atît de misterioase și atît de komplikate; aceste perudi lor forma Lojika Judekțoreaskă.

Se pare kă opinia publikă, ekzersează în unele mai delikate kestii un drept svberan, așeasta este un adevăr, dar însuși așeastă opinie oare nu este o ekspresie a loqichei aplikată la așea parte:

astfel cănebamăi arunkindymăi yn okiŷ asupra Istoriei celei beki, celei moderne, asupra Istoriei împărbŷcii-lor ŷi ad ŷefilor lor, ny lipseŷte a bedeа kŷ tot че a putyt sŷ ŷie multŷ vreme, a ŷinyt prin loŷikŷ; ŷi tot че a perit, a perit lipsŷ de loŷikŷ, dobezi în аѷutorул ачestei observaŷii ar fi însuŷi Istoria unibersalŷ.

Spre a ny mŷ depŷrta de ad mieŷ syet, rebiŷ la Loŷika ŷudekŷtoreaskŷ. Am observaŷ kŷ ачeasta lipseŷte ŷneorŷi la ŷni din чеi mai kapabiliŷ praktikanŷi: de ŷi niŷi o altŷ profesie n'are mai neapŷratŷ trebŷinŷ de yn rezon puternik de kŷ ачeasta, kŷŷi loŷika fiind direkŷriŷa ŷi adebŷrata kŷrmŷ a tytylor ŷtiinŷelor, ky kŷt mai bŷrtos n'ar fi a desbaterilor че în toate zilele se fak spre tŷlmŷŷirea drentŷlŷi; kare dŷpŷ kŷm este kynoskŷt n'are altŷ etimologie de kŷt ачea a drentŷŷii.

Sŷbt yn gŷbern drent leŷile ny sŷnt nimic mai mult, de kŷt o ŷudekatŷ sŷpŷtoasŷ formulatŷ, skriŷŷ ŷi апdekatŷ ky o nestŷŷmytatŷ loŷikŷ.

Orŷi kare ar fi leŷile fireŷtiŷ saŷ sociale obiekte de desbaterŷ ŷudekŷtoreŷtiŷ saŷ politicheŷtiŷ fiind kŷ la ачeste peryliŷ rekynoskŷte sŷbt numirea de leŷi, sŷ redŷk tot d'аѷna чеi че pretind sŷ di-ŷnyteze asupra апликаŷii lor, trebŷeŷte neapŷrat ka ачei че sŷnt datorŷi, de a înŷedeŷe ŷi de a ŷu-deka o priŷinŷ, sŷ kynoskŷ în toate аmŷŷŷynŷurile,

mijloacele prin care ar putea s'o atace wi s'o apere; în sfîrșit toate mijloacele biruinței wi pierderei.

Spre a înainta tot d'ayna de la kynoskvt la cel nekynoskvt, wi a nu l'asa în yrmъ nimik nesudikat; mъ simuș mai întîi dator a defina cea ce se înțeleue prin pricinъ; wi zik dupъ cei mai însemnaui jurskonsului: kъ prin pricinъ se înțeleue o kontestație ce se înkee în konsiderația de persoane, de timpuri, de lokuri, de mijloace, de întîmplări, de bukțui, de fante, wi de înskrisuri.

Dupъ ce am definat pricinile wi substanța lor, așunг la mijloacele ce kondvk la skon: aचे-
ste mijloace sînt ceea ce numim argumenturi, care sînt în desbateri ceea ce formele sînt în drept.

Acheastъ lojikъ ce doreskș a se împrъștia pe kît s'o putea mai mult, nu este o invenție, ci o kreație a naterei datъ tyudor însъ nekultibatъ de țoi.

Nu'mi rъmîne dar de kît a mъ sili ka printr'un metod yșor wi lъmurit, a face pe țoi cei ce bor dori sъ se okupe, wi mai ky seamъ pe cei îndatoraui a tîlmъchi leuile, sъ posedeze adebъrata kîrmъ care îi ba povъzui în delikatele черчетъri spre deskoperirea adebъrului apъrîndui tot într'o vreme wi de ori ce rъtъçire.

În urma acestor reguli generale de argy-

menturî legale, urmeazъ доѳика конститиуеі inspi-
 ratъ print'a mea дунъ че ам întrebat'o, дунъ
 че ам черчетат'o, дунъ че ам desfъкут'o din
 toate ale ei амърунтурі, în sфирuit дунъ че ам
 prіbit multъ vreme în fыndул inimei mele.

АУТОРУЛ.

ЛОЦИКЪ ЖЪДЕКЪТОРЕАСКЪ.

1. Argumentul este un rezonament prin care se trage o consecvență de la una saŭ doŭ propoziții.
2. Uneori zicerea argument se zice de o propoziție adevărata, întrebându-se spre a combina saŭ a întoarce pe cine-bani de la o părere oare care.
3. Argument dialectic se numește un rezonament care nu este de kit probabil, adică el nu este îndestul spre a combina, mi a determina într'un chip absolut dăru de la o confirmare saŭ de la o negare.
4. Argumenturile se deosebesc, în raport cu isborul de unde sînt trau, în argumenturi trau de la rezon mi în argumenturi trau de la autoritate.
5. În legele Romane prin argument se înțelege doada saŭ prezumție.
6. Într'un kvint zicerea argument îl prăsim aici ka sinonima rezonamentului.

7. Noŭ ne propunem de a ekzamina:

1. Kare sînt prinçipiŭle argumentyŭlor.
2. Че forme uŭi че numiri aŭ aчeste argumentyŭ.
3. Kare sînt argumentyŭle prinçipale întrebvinçate în jurispudençy.

КАП I.

ПРИНЦИПЪРИЛЕ АРГЪМЕНТЪРИЛОР.

Чеа d'întîŭ regylъ a opŭ kьrvia argument, este d'a abea drept bazъ yn adebъr хотьrît saŭ kare, чed пучин, съ нy fie kontestat.

Kvintilian este de пьрере: кь argumentyŭl este yn mijlok de a dobedi o пропозиçie îndoioasъ printр'yn че determinat. Astfel dar treбyешte не-апьрат ka în fie че приçинъ, съ fie yn пунт хоть-рît, кьч' daka n'ар fi nimik ynde ар fi пvтинçа de br'o dobadъ:

Sînt patрy лyкpурî kare treбyesk съ treакъ de хотьrîte.

1. Лyкpурide kare kad sybt simçурî, прекyт: бедереа, avçyŭ, ш. ч. л.
2. Ачелеа аsupра кьрова чеа маŭ mare parte din oameni se yнеск кy пьререа.

3. Ачелеа че сîнт прескрипе де леуї, саѣ пе каре обичеиул ши sentimentул де ауторизеазѣ.
4. Ачелеа асупра кѣрора амîндоз пѣрѣиле се ы-
неск, саѣ каре аѣ фост одатѣ доbedите, саѣ ка-
ре ну саѣ констат де партеа импротибникѣ.

Маї înnainte де а пѣтеа фаче аргументури, есте неапѣрат де а кѣноаште, ачееа че леуичиї ши ораториї ну меск миѣлоаче обичнвите саѣ (избоаре комуне), кѣчи ачесте избоаре комуне сîнт îнтр'ун кин оаре каре асизуриле саѣ аутернутул аргументуридор.

Спре пилдѣ, дакѣ ын абокат рекомандеазѣ ла клеменца ши мизерикордиа јудекѣторидор, пе клиентул че 'а îнкрединѣат а са апѣраге; дака ел îнфѣ-
ѣошеазѣ фамилия пѣрѣтулви криминал че чере prin
вугѣчиуни ши лакрѣми ачеа мизерикордие, ел îнтре-
бѣинѣеазѣ атуни чееа че се ну меше избоаре о-
бичнвите, ши кѣ тоате ачесте кѣбинтеле лѣ ну ыми-
леск маї нуѣин inimиле јудекѣторидор.

Избоареле обичнвите, ну сîнт астѣел аргѣтате, де кѣт ну маї фѣинд кѣ еде сîнт експресия рекѣнос-
кѣтѣ ши îнкрединѣатѣ де бѣнул sens-obуtesк, sens
че с'а ну мит астѣел, фѣинд кѣ ну маї сѣѣт асемenea
кондиѣиї, с'а ну тѣт обѣити ла тоате дѣхѣриле челе бѣне.
Тоате ачеле афорисмури пе каре ытинѣа ши резо-
нул де îнтребѣинѣеазѣ îнтр'ун кин аѣт де фодоситор,
ну сîнт оаре ши дѣнселе асемenea ниуте избоаре
обѣтеути?

Sînt dozъ felurî de izboare:

Unele sînt întrînsece, fiind koprinse în sy-
jetul че se trateazъ.

Uite altele ekstrînsece, fiind kъ sînt lyate
afarъ din syjet.

Izboarele întrînsece, se trag de la persoa-
nъ, de la obiekt uî de la vreme.

Konsiderația persoanei poate fi relatibъ la
nautere, la nauie, la patrie, la seks, la vârste, la
edykație, la forma, la konstituția trupului, la sta-
re, la kondiție, la fireutide inklinaii, la ki-
puл de a trъbi, la profesie, la aceea че se aratъ
a fi, la fante uî la nъravyide че le аѣ precedat.

În konsiderația obiektului, se încelер akuiile
(fante), pricinile kare le аѣ prodys, dokyl uî vre-
mea unde s'аѣ întîmplat, mijloachele kare s'аѣ în-
trebvinuat, multyl saѣ puçinyl folos че a izborit.

Kît despre izboarele ekstrînsece, ele rezul-
teazъ de la leuî, de la хотърiri judekъtoreuти, de
la dobezî prin înskris, de la arъtarea marturilor,
din peristurî, din takirurî, în sfîrșuit din toate ly-
kuryide че se pot naute afarъ din syjet, uî kare
kad sybt pipъirea noastrъ.

În numъrul argumenturilor saѣ izboarelor
ekstrînsece mai trebvesk adъorate.

1. Acela че пробине de la respektul persoanelor
saѣ de la opiniile lor.

2. Argumentul ignoranței, care este probine din slăbiciunea în care se află o parte spre a putea derăpăna dovezile sa și autoritatea care i se impune, sa și a putea da altele mai bune.
3. Acela care probine din principiile adoptate de împotriva, sa și din aprobarea principiilor ekspuse de noi și primite de dânsul.
4. Argumentul care probine de la dreapta judecata noastră, de la lumina firească obiuită la toți oamenii care și înțeleșere sunt.

КАП II.

~~FORMA ARGUMENTĂRIȘOR ȘI DEOSEBITELE LOR FELĂRI.~~

Argumenturile sânt expuse la oareș-care forme care și deosebite denominații.

Cele principale adică: acele care sânt întrebuinate mai adesea sânt: Silouismul, Îndukția, Dilema, Entimenul și Ekzemplul, în urmăș vom trata Sofisma și Paradoksul.

§. I.

Siloquismuri

Orî ce siloquismŭ în genere nu este de kît yn rezonament bazat pe o judekatŭ fŭkytŭ mai îna-
 inte. Judektŭide sînt kompyse din ideî komparate.
 Rezonamenturile prin siloquismuri sînt kompyse de
 judektŭi komparate între dînsede. Prin kompara-
 ția ideilor se formeazŭ propozițiile; prin kompa-
 rația propozițiilor se formeazŭ siloquismurile. A-
 ceste rezonamenturi konstituiazŭ dar adest akt ad
 înțelegerii kare din doŭ saŭ mai multe judektŭi,
 se trage o a treia ce se numește konkluzie.

Supe a fi apŭrat de orî ce rŭtŭgire saŭ
 surprizŭ în orî ce rezonament, trebyeuște a cherche-
 ta ky bŭgare de seamŭ fie kare propoziție în par-
 te uî a așinta toatŭ atenția sa la kipur ky kare
 ele sînt derate uî komparate între dînsede.

În fie ce siloquismŭ este o idee saŭ yn ter-
 men major, kare este atributŭ konkluziei. O idee
 saŭ yn termen minor, adesta este sŭjetŭ konkluziei;
 yn termen de mijlok, adesta este rezonŭ kare vne-
 ute saŭ desparte atributŭ de sŭjet. De akolo nask
 cele trei propoziții ale uny siloquism; cele doŭ
 d'întîi sînt premise: din adeste premise se formea-
 zŭ konkluzia ynde sŭjetŭ rezonamentului este kom-

parat ky atributivul. Într'una din premise ideea saș termenivl de mijlok se kompareazъ ky sųjetivl wi în cea-l-altъ ky aчest atribut ad konkluzieș.

Sъ редучем ла yn mik нумър de maksime regulile prinçipale ale siloçismurilor supre maș multъ înlesnirе.

1. Într'yn siloçism ny trebyeute a se afla maș multul de trei termeni saș doi.
2. Niçî odatъ termenivl de mijlok ny trebyeute sъ între în konkluzie.
3. Ny trebye sъ între în konkluzie alte idei de kît aчelea kare aș fost în premise.
4. Ny se poate konklyva nimik din premise kînda mindoș sînt partikolare saș negatibe.
5. Dakъ yna nymaș din premise este partikolarъ saș negatibъ, konkluzia trebyeute asemenea a fi saș partikolarъ saș negatibъ.
6. Supre a kynoaute dakъ yn siloçism este adebrъrat, trebyeute de a чerчета ky de ambruntivl, wi ne fie kare în parte, toate propoziçiiile dupъ aчeste reguli. Dakъ propoziçiiile ny sînt bine împърçite, trebyeute maș înnainte ale deosebi într'yn kîp lъmųrit; atençia însъ wi obiçeivl kare naute dintr'o bųnъ yudekatъ wi din eksepsiçie, slyjeaute maș mult de kît toate aчeste reguli.

Adebrъvl konsekvençii yrmeazъ din ade-

бърул аміндуџора премиселор; дакъ ачесте сінт адебърате, конклузіа есте адебъратъ. Іар ла дін імпотрібъ, дакъ премиселе саѣ ҃на дінтр'інседе ну сінт адебърате, консеквенца есте тѣгъдѣитъ.

҃н аргумент ексакт, есте ҃н резонанент комплект, астѣел іл деѣнеазъ ши філосоѣи: кѣчї идея міноръ есте мїџлокѣл че рестаџорнїчеште леѣтѣра інтре маџоръ ши конклузіе каре сінт челе доъ екстремѣї, саѣ маї бїне, еа есте идея де мїџлок, каре добедеште раџортѣл маџорѣї ши конклузіеї, неѣтїнд фї компарате фѣръ дїнса.

Екземпѣл; кїнд омѣл інтрїнд ін сїнешї, боеште а се фаче інсушї ал стѣѣ џудекѣтор: ерам індаторат д'а фаче кѣтаре лѣкѣл; інсъ ну л'ам фѣкѣл, прїп ҃рмаре ам бїодат а меа індаторїге.

Методѣл сілоѣїстїк ну нѣмаї кѣ есте чел маї пѣкѣл ши маї лѣмѣрїт, дар поате чїнеба зїче кѣ есте чел маї сіѣл, фїїнд кѣ ел неѣреѣмат дїрїеазъ резултатѣре, ши ҃рмеазъ неаѣрат ін кѣтареа добезеї. Пе кїтѣ бреме н'аї рѣспѣнс ла кестїа че ҃ї с'а фѣкѣл, ачестъ кестїе есте імпротїѣѣї ши кѣ тоате ачестеа нечесїтатеа д'а рѣспѣнде д'а дреѣтѣ те сідеште а'҃ї да сокотеала інсуѣї.

§. II.

Indukcia.

Indukcia, ce se numeste si enumeratie, este o forma de argument, care sta in a prezenta mai multo propozitii particulare, de unde se trage o concluzie generala.

In inductie se poate konkla din tot, din ceea ce s'a afirmat saŭ s'a tãrãdyit prekym si din pãrçile lyate in parte.

Eksempla. Boesk sta dobedesk kã toate dispozitiile dintãr'o diaty se pot intoarce; mai intãi fak enumeratia tytylor felurilor partikolare de dispozitii, si zik: testamentul este o dispozitie a unei boince din urme si se poate reboka; tot asemena pochiŭ zice si despre kodivlyri, despre fideikomisyri, de legãtyri si de dãni din pricina morçi, de unde urmeazã kã toate boincele din urme sint rebokabile.

Dakã insã enumeratia era nekomplektã, adikã dakã ea nu konpindea toate speciile partikolare ale propozitiei generale, argumentul nar fi komplet. Spre pildã; dakã zik: aktul de kumprãtoare este un kontrakt de bynã kredinçã; aktul de inkriere este un kontrakt de bynã kredinçã; aktul de tobãrãmie este un kontrakt de bynã kre-

dinuzь, prin urmare toate kontrakturile sînt de bunz kredinuzь; konkluzia mea ar fi falsuzь, pentru kь nu sînt raportate toate felurile de kontrakturi în enuneraia фькутг, ши маї бїertos кь în dreptул Poman sînt маї multe feluri de kontrakturi, care nu sînt de bunz kredinuzь.

Spree a face ka aчest eksemplu sь fie маї bine înцeles, este de требїнузь d'a експуне бекеа dibizie din dreptул Poman între kontrakturile de bunz kredinuzь ши între kontrakturile de drept strikt (pestrins).

Kontrakturile de bunz kredinuzь era ачелеа prin care fie care parte se îndatora кьтре чеа-а-а-а-а, прекум: kontraktул de бїnzare; kontrakturile de drept strikt era ачелеа unde нумаї уна singurzь din пьруї se îndatora, прекум este актул de импрумutare. Ачeastz dibizie nu era базатз пе ачест пункт кь адикзь буна kredinuzь nu требуеunte a se афла în toate актurile de înвоїре; ea абеа маї mult drept скоп de а регула îndatorїрїле ьудекторулуї, care în kontrakturile de bunz kredinuzь are маї multzь latitudezь спрее а се дїригеа дупzь еквїтате, ши care în kontrakturile de drept strikt, требуеunte а се тьрзїни нумаї în termenї внобелї.

Ачeastz dibizie în леқївїрїле moderne нумаї este прїїмитзь; кьчї в принцип генерал toate kontrakturile sînt de bunz kredinuzь.

§. III.

Dilema.

Dilema este un argument compus de propoziții deopotrivă hotărâtoare împotriva părților adversare. În dilemă după ce s'a împărțit totul în ale sale părți; urmează a konklua din tot ceea ce s'a konkluat din fie-care parte.

Cea mai însemnată regulă a dilemelor, zice un autor, este ka totul să fie eksakt împărțit în toate părțile sale; kâci dakъ асeastъ dibizie este neeksaktъ, este dobadъ kъ шi konkluzia ba fi nedreaptъ.

Eksemplu. Se răspunde Pironienilor kare pretind kъ omul nu poate nimik cunoaște: Saș kъ utiui ceea ce boi ziceui, saș kъ nu utiui; dakъ utiui ceea ce ziceui, urmează kъ utiui чеба; dakъ nu utiui ceea ce ziceui, n'abeui kubiint d'a inkredinua, kъ omul nu cunoaște nimik, kâci nimeni nu poate inkredinua ceea ce nu cunoaște.

Dilema nu este konkluantъ, kînd permisele nu sînt sprijinite de rezioane temeinice. Trebuiește a nu putea lua altъ parte de kît una din cele doș propuse. Urmează mai kу seamъ a fi în pazъ spre a nu se întoarce dilema împotriva celui ce o întrebuițează.

§. IV.

Entimemyl.

Entimemyl de la гречеште *ενθυμημα*, rîndire, este yn silouism desvîrșuit în duxyl achedvia чел întrebvindeazъ, dar nedesvîrșuit în ekspresie, fiind kъ se supprimeazъ una din propozitiijî ka kynoskylъ, dobeditъ, mi foarte lesne d'a se învedeue.

Sare nildъ, George a înstreinat toate bunurile sale, de mi ahea o mulțime de kreditorî, prin urmare el a voit s'î înșale. Într'acest argument măjora era, înstreinarea titulozъ bunuridozъ suposeazъ skopyl de a înșela, dar aceastъ măjorъ este lъsatъ afarъ ka îndestyl de dobeditъ.

Entimemyl este mai adesea întrebvinuât de kît silouismyl; el animeazъ kvbîntarea mi î' dъ mai mylтъ bioičyne; el atraue plъcherea avditoridozъ a kъpora iybire de sine se lingyșauște lъsînd yn че пъtrundepeî dor a deskoperi.

§. V.

Eksemplyl.

Eksemplyl este yn argument prin kare ne-utine aplikъ la o împrejurare nouъ o хотъrîre

datъ аsupра yneĭ алте ѿмпрежурѣї, даp пpин ана-
логіе, асемѣнаpe де ла мyлт ла пyцпн, де ла пyцпн
ла мyлт, саѣ де ла деопотрѣбъ ла деопотрѣбъ, wі
идентитате де pezon.

Eksemnлyд нy еste о формѣ partikolarъ де
argument, чї нyмаѣ yн лок де argumentyрї де ла
чело семyите ла чело асеменца лор; ѿн кїт argumen-
тыpиде тpасе де ла eksemnлy пот лya форма сїло-
уїсмyлyѣ; ад индyкцїї саѣ ад entimemyлyѣ.

Eksemnлyд еste argumentyд че се ѿтpeбyин-
цеазъ маѣ адеcea ѿн дїскуцїиде кестїлор де дрепт.
Леууїpиде Романе аyторїза пе јурисконсулцї а фаче
дїн eksemnлyрї база хотѣpїрѣ лор.

Фїнд кѣ toate казыpиде partikolare нy пот
фї пpeбъзyте wї копpнсе ѿн леуїuрї; еste де неа-
пѣрат а ле ѿтїнде ла toate спецїиде нyoѣ, кape ѿн-
фѣцїшеазъ ачелеашї motїbyрї де хотѣpїрѣ.

Nimik нy еste маѣ фолоситор пентpу ѿцеле-
цереа peryлїлор ценерале де дрепт, де кїт eksem-
nлyрїде кy кape се слyжеск спpe а ле аyторїза, а ле кон-
фїрма саѣ а ле модїфіа; кy toate ачестea тpeбyеште
а wтї сѣ се тѣpїцїеaskѣ yнде се кyбїне. Јyде-
кѣторїї сїнт даторї а'wѣ да пѣpереа дyпѣ леуїuрї,
їар нy дyпѣ спецїиде partikolare. Eksemnлyрїде нy
се пот ѿтpeбyїнyа де кїт нyмаѣ спpe ѿцелецереа
peryлїлор тpасе дїн ѿбоареле леуїсїацїї; ѿдатъ че

aceste reguli sînt îndestul de luminate, trebuente a se opri.

§. VI.

Sofisma.

Maî întîi s'ь черчетъм etimologia ачештй зичорй, каре trebuente а фй бине definatъ, фийнд къ sofisma este чел маî mare брѣташ ал лоуичей. Sofisma бине де ла гречеште σοφισμα, че се деривъ де ла σοφίη, а întrebунца, а нъскоци биклене миждоаче; ачеста este ун резонament фин ши însinvitor капабил де а арунка ън рѣтъчире, ши каре н'аре де кит апаренца адебѣрулуй. Tot де акодо бине ши sofist, σοφιστής, ачела че се силеште а ѡшеда prin rezonamente însinvitoare, ши каре деривъ де ла σοφός ѡцелент. Њорѡинъ ачест нуме ѡсемна ѡцелент, ѡбвѣчат, експерт, ши се да филозофилор, ораторилор; ѡнсъ маî ла урмъ арунсесе урѡчос ши кам sinonim ку зичереа шарлатан, дин причина абузулуй че декламатори фѣкуръ дин штиунце.

Кънд бикленя се афлѣ ѡн резонamentурй, атит дин причинъ къ принципурйде саъ premiseде ну сѡнт адебѣрате, саъ къ дин принципурй ши premise адебѣрате се трагъ консекуенце каре де лок нушѣ

aŭ urmarea, aceste rezonamenturi false debinŭ so-
fisme saŭ paradoxismuri.

În urma mai multor rezonamente învinate,
este de mare folos a cunoaște p'aceia care este
falsă: pentru aceea urmează a se obișnui spre a
putea cu înlesnire a le deosebi și a le examina
în parte; aceasta este cea d'întîi și principală re-
gulă. Singurul însă analiză bine tot d'ayna în ay-
torul nostru, de vreme ce o cercetare iute și ge-
nerală n'ar face de kît să ne ekspue a fi mai
tot d'ayna înșelauți.

Acum să examinăm dakă sofisma se află
în ekspresiî saŭ în raportul ideilor și dukruriilor
între dînsule.

Sofisma se află în ekspresiî, dakă este
br'un ekibok saŭ br'o ambiguitate în termenî: spre a
ne feri de orî ce rătăcire, trebuiește a substituia
termenî proprii, lămuriri și bine definauți, în lo-
cul a celor ekspresiî ambigue ce slujesk de maska
rătăcirea.

Sînt ambiguități (ekspresiî de doș sensuri)
nenuțrate, și într'un astfel de grad în kît după
oare care filosofii nu se află nici o zicere care
să nu însemneze mai multe dukruri. Cu toate ace-
stea toate ekvibocurile se pot înțelege sub doș
neamuri; kăci ele naskŭ saŭ de la o singură zice-
re saŭ de la mai multe împreună. O singură zice-

re ne poate de multe ori arunca în rătăcire, și aceasta este când mai multe lucruri săv mai multe persoane aș aceiași denotație.

Sofisma este în raportul lucrurilor, când se doăiesc ideile care urmează să fie unite, săv kă împreună cunoștințe ce ar trebui să fie despărțite; când se atribuiază unui lucru o calitate ca esențială, de vreme ce nu este de kăt accidentală; când neștine nu înțeleg starea kestii, săv în sfârșit când ia drept princip o propoziție îndoioasă, ce nu koențidează kv aceea ce voete a demonstra. Toate acestea sînt niște greșite maniere de a rezona, de care nu se poate apăra de kăt print'o skymnă cherchetare și reflekție, singure mijloace de apărare.

Spre mai bună explicație iată doă exemple:

Dak zik: Platon este un filosof, sînt filosofi care sînt nemuritori, prin urmare Platon este nemuritor, aičî fărî îndoială nu este de kăt o sofismă și o apariție greșită de rezona ment. Pentru ce? Premisele nu arată într'un kimp ekvivalent ceea ce arată konklyzia. A zice kă Platon este un filosof, și kă sînt kîuți ba filosofi care sînt nemuritori, nu ba săv zik kă Platon este nemuritor; ar trebui ka kvalitatea de filosof koпрinsă în Platon, săv koпрinză și kvalitatea de nemuritor, kon-

form a chestyī prinĉip: čeeā čē koprinde yn lυkry čē ūī ūl koprinde yn ałt, koprinde ūī p'āčēla, de ynde fīlosof koprins ūn Platon ny koprinde kyādītatea de nemyritor.

Dakъ ūn yrmъ zik: bīnele čel maī preĉios meritъ toatъ a noastrъ ūngryire; bogъūile sīnt bynyrile čele maī preĉioase, prin yrmare bogъūile meritъ toatъ ūngryirea noastrъ, iatъ ūnkъ o sofismъ. Konklyzia este legatъ ky premisele, ačēasta este adebrat; dar yna dīn premise este grewitъ; adikъ čēa de ał doilea; de ynde ūī konklyzia ny este maī nyĉin grewitъ. De breme čē yn adebrat rezonament, yn rezonament loūik n'are nimik de falsŷ. Loūika fīind meutešyryl deskoperireī adebrayly, n'are ūn bedere de kīt adebrayl, ūī ny ūntrebyinčēazъ spre a luy deskoperire de kīt oneraĉiī adebrate. Adebrayl rezonament ny priimeute de kīt propoziĉiī adebrate, ūī a kъpora konklyzie sъ fie legatъ ky premisele.

Nymъryl sofismelor este foarte ūnsemnat; noī ūnsъ ne bom mъryini la ačēlea ny maī kare se auroie maī mylt de syrytly nostry.

1. Ambiguitatea termenilor, saŷ amfiboloūia probine, saŷ pentry kъ se ałlъ ūn rezonament natry termenī ūn lok de tref; saŷ pentry kъ termenyl de miyllok sъ ia de doz opī ūn deosebite kīnyrī; saŷ pentry kъ este priimitor de

deosebite înțeleșuri în amîndouă premisele; să-și în sfîrșit pentră kь termenii konkluziei nu sînt lăuați tot într'acel kîm în premise ka și în konkluzie.

Bakon zice asupra leuilor; kь ori че леуііре ka сь fie dreaptъ treбуеште сь fie хотърітоаре. Къчи daka signalуd dat de trîmbiуъ ar fi îndoios, чіне s'ar прегъти ла ръsboiу? Dakъ поруnka datъ de леуе ar fi ekibokъ, чіне s'ar dispoza сь se сунуе? Аша dar maі înainte de a лобі treбуеште a da de utire; а-чеаста este yn adeбър neskimbat; чеа maі бу-нъ леуііре este ачеіа kape nu ласъ nimik ла arbitреуd јудекъторуdу, de unde урмеазъ kь ачест абантауіу nu poate резулта de kît din a eі черtitudъ (хотърітоаре).

Leuile în doъ kипуrі sînt nexotърітоаре, kъnd nu sînt skrise, saу kъnd sînt skrise într'yn kîm într'ekos și ky doъ înțeleșuri.

2. Nekynoustinуа obiekтуdу desppe kape este борба. Ачeastъ sofismъ сь în a dobedi împotrіба adeбъруdу yn че ky totуd strein kestii saу îm-преуrъреі în kape se афлъ.

Eksemплуrіde sînt nenуmъrate kiar în des-baterіde че аџ лок între oameni: se disputea-зъ ky аnпndere, și adesea ori ky прекуде-tare de a nu se înțeleуе. Патіma saу реаоа

credință, face ca să atrăgăze protivnikului săi un caz care este departe de al său sentiment, spre al combaterii lui mult folos, săi căi împuțează consecvențele ce își închipuște că ar putea trage din a sa doktrină, ky toate că el nu le înkybiuțează și le trăduște.

Astfel spre eksemplu: filosofii aș prîmit că nu eksistă de kît un singur princip a tuturor dukryilor; n'ar fi înbederat că ei vor să dea un alt înțeles sryetului ce'și aș propus, fiind akym să pretinză că aș înțeles principul din care aște dukryi sînt kompose, de vreme ce atunçi n'a voit să kynoaskă de kît un singur și unik princip de la care toate dukryile 'și aș tras orișina lor și care nu este de kît însuși Dymnezeș.

3. Petiția de princip. Așeastă stă în a presypune de adebrat ceea ce se află înkă în kestie, săi a rșpynde în deosebiți termenî tot așeashi despre ceea ce se borbuște; prekym, întrebînd: ce este o atîrdisișe, aș rșpynde că este akția prin care cineșe atîrdișește; este înbederat că prin deosebiți termenî arpt tot așeia ce se află în kestie fbră a o hotbrî.

Soritul, adikă sidouismy grbmădit. Așesta kon-

sistъ a legea mai multe propoziții adevărate ky yn me-
 wteșuyt și o finețy deosebitъ spre a konduce p'acheia
 че de priimesk lesne a traue dintr'insule conse-
 kvențele cele mai greșite. Spre nildъ yn asemenea
 argument este acela al lui Temistokly: Toatъ Gre-
 chia se supune Atenienilor, Atenienii se supun mie,
 eș mъ supuyș nebesteș, nebașta mea se supune ne-
 potylyș meș; prin urmare toatъ Grecia se supune
 nepotylyș meș. Pergyda чеa mai sigyръ a urma în
 черчетarea acestor фелурѣ de sidouismyрѣ, este de
 a le redyче la rezonamente mai simple, saș de a
 форма mai multe sidouismyрѣ, de este trebynyцъ
 spre a le konsidera în deosebѣ.

Ky toate acestea sorityl ny trebye sъ fie
 prenyștrat între sofisme, kъчѣ kind sorityl ny este
 o sofismъ, este форма чеa mai lъmyritъ kare se
 poate întrebynyца într'acest kaz. Sorityl este yn фел
 de rezonament komпыs de o urma de propoziții,
 din kare propoziția a doa trebye sъ esplyче a-
 tribytyl celeș d'intă, чеa de a treia sъ esplyче a-
 tribytyl celeș de a doa, чеa de a patra atribytyl
 celeș de a treia și astfel pîntъ în sfîrșit ba a-
 rjnyче la konsekvenца че boește a traue. Spre
 nildъ: boesk a dobedi kъ чеș skymni sînt mizera-
 bilѣ; zik dar: Skymni sînt plini de dorințe; чеș че
 sînt plini de dorințe sînt lipsiți de multe lykryрѣ;
 чеș че sînt lipsiți de multe lykryрѣ sînt mizera-

pra sofismelor politice și parlamentare le împărțete mai întâi în patru, considerând destinația și scopul lor special.

1. Sofisme de autoritate, cuprinzând personalități de laudabile. Argumentul principal consistă în a kema autoritatea subit deosebitele sale forme, scopul este de a opri ori ce rezonament.
2. Sofisme de primejdie, cuprinzând personalități ofensante. Argumentul este bazat asupra tuturor felurilor de primejdie; scopul este de a depărta ori ce fel de dezbateri.
3. Sofisme dilatorii sau strâmbnitoare. Argumentul consistă în a deskide kești netrebnice spre a kșutira din vreme, scopul este de a amâna dezbateri spre a fugi de dînsa.
4. Sofisme de confuzie. Argumentul consistă în generalități deuarie și nexotrbite: scopul este de a produse în duxuri o astfel de confuzie, în kît sî nu poată avea mai niți o idee lămurit asupra sjetului din deliberație.

Ţie kare din aceste sofisme se mai pot subit-dibiza, dux kum ele se adresează la patimi, la judecată și la imaginație. Spre a fi mai lămurit și mai scurt în aceste subit-dibiziți voi imita eksemplu lui Locke și vom avea toate sofismele pînduite subit formele următoare:

1. Kînd un argument face apel la fșăarnika mo-

dăstie, 2. la superstiție, 3. la prietăuș, 4. la frik, 5. la ură, 6. la mizmă, 7. la ordin, 8. la trîndărie, 9. la trufie, 10. la judecată, 11. la imaginație.

Această sofismă saŭ falsă rezonament este întrebvințat de toate clasele, de toate profesiile spre slujba trîndor patimilor.

Asfel fiind uni care, fiind obișnuți a trîbi din abuzuri, strigă împotriva ori căruși progres și inovații, sînt un pretext de ordin legal, spre a proteja și subține printre'acea sofismă destul de fină, interesul lor partikolar.

§. VII.

Paradoksul.

Această zicere bine de la grecește, de la *ωαρά*, împotrivă, și *δοξα*, părere; și însemnează un lucru curat, neautentat; un paradoks este o propoziție împotrivă obiștuitii păreri, ea este kontradiktoric saŭ falsă în aparență; de și de multe ori keste adevărat despre fonduri, se poate prea extraordinar; sînt acest raport numai, fiind că reprezentează o idee nouă; și neînțeleasă îndată de bulguri. Sistemul lui Galileu, al lui Kopernik; atrakția lui Newton; metoda lui De-

kart aŝ fost pribite la inĉepyt ka niŝte paradoksyŝi, in yrmъ tot neamyd omenesk a trebyit съ se inĉine aĉestor ŷenyŝi.

Чичерон, in tratatyd съŝ asypra prieteshygy-lyŝi, ziche yn asemenea paradoks. Eksemply: "Ky toatъ a lor lipsъ, eŝ sint de fauy; ky toatъ a lor съръchie, eŝ sint in imbilshygyare, ŷi chea че este maŝ aneboc a ziche, dypъ a lor moarte eŝ trъesk inĉъ, atit de mare este respektyd, sybeniyd, kъnyuа prietenilor lor."

Este yn paradoks lyat in adebъrata sa aksepye; dar dakъ se insoŷeŷte sofismeŝ; ŷi sybt претекст de a krea o idee nouъ, ny dъ in cherchetarea rezonylyŝi de kît o idee рътъчытъ, imbrъkatъ ky o formъ maŝ mylt saŝ maŝ pyuĉin brylantъ; dakъ deŷenereazъ in obyĉeŝ ŷi intr'yn kip in manie, atyŷy paradoksyd este чел maŝ mare brъmashŝ ad loŷyĉeŝ, bichyly senъtoaseŝ yudekъŷy ŷi adesea a drentъŷyŝi, yn meteor amъŷyitor. adesea atraŷe ne cheŝ че преферъ pomposyd solidyĉeŝ, p'acheŝ se iybesk maŝ bine a strъlyŷy de kît a indypleka, a se adresa patimilor ŷi imaynacyi, de kît yudekъŷyŝi ŷi inĉelenchyneŝ.

КАП III.

АРГУМЕНТЪРІ ЛЕГАЛЕ.

§. I.

Argumentyĭ Definiциѣ.

Акым нѹ бом трата де кѣт аргументыриде каре сѣнт маѣ кѹ деосебѣре ѣнтребѣвѣнѣаѣѣ ѣн десбатериле ѣудекѣторешѣ. Нѹ есте ѣндоѣалѣ кѣ диалектика легалѣ нѹ поате прѣими тоате формеле де а резона, де а аргумента каре сѣнт уи аде диалектичѣѣ ординаре; прѣчина ѣнсѣ есте кѣ аѣѣ поѣ нѹ бѣѣм сѣ репродукѣм чеѣа че се поате гѣси ѣн тоате ѣбраѣурѣле де лѣѣикѣ.

Обѣктул аргументылуѣ дефинициѣѣ есте де а траѣе консеквенѣе дѣнтѣѣ дефинициѣ.

Че есте ѣ дефинициѣ? дѣнѣ че каракѣтере ѣ поате кѣноауте ѣнеба?

А да ѣ дефинициѣ нѹ есте алѣ-чѣбашѣ де кѣт а фаче кѣноскуѣт сѣнсул ѣнеѣ зѣчѣрѣ прѣн мѣлѣкѣул алѣѣр маѣ мѣлѣе зѣчѣрѣ каре сѣ нѹ ѣѣе синонѣме.

Скопул дефинициѣѣѣѣѣ есте де а да идеѣ лѣ-

myrite și analiticе дукрүрлор че неутине іуї про-
пуне де а експліка.

Astfel nimik нү este маї преціос де кїт о
дїфїніціе ексактэ; дар іаргшї nimik нү poate фї маї
грей. Стэ не сілім дар а арэта де үнде се траг шї
їн че кїп се формеазэ.

Definițiile se гъсек prin analis, kїnd eksa-
minгъм үн дукрү кү бунэ дүаре амїnte їн toate пър-
циле sale, шї не каре їл редүчем ла челе д'їntї
але дүї принціпурї. Ele се формеазэ 1. Prin апро-
пїерї шї компарації, kїnd konsiderгъм кү тоатэ а-
тенүа күбенїтэ, чееа че үн дукрү are де комүн
кү алтүл, шї чееа че are де деосебіт; 2. Prin аб-
стракүа саї депъртареа үнор їмпрежурерї; 3. Prin
skimbarea ачестор їнсүшї їмпрежурерї; 4. Printр'а лор
komplікаціе.

Eksemplү. Kїnd бэзэ дої oameni күмпърїнд
шї бїnzїнд, шї үрmezэ toate мишкэріле лор їн toate
detalүріле лор, фак бэгаре де seamэ, кэ үнү din еї
дэ челүї-л-алт үн дукрү despre каре s'аү їнбоит,
мілочїнд о сүмэ pentрү каре asemenea s'аү їнбоит,
шї printр'ачест analis добїндескэ о idee лэмырітэ
despre kontraktүл де бїnzаре.

Dакэ їн үрмэ пүїү їн компараціе ачест кон-
тракт де бїnzаре кү челе-л-алте kontraktүрї, їнцелерэ
їндатэ кэ ачела се aseamэнэ кү ачесте-л-алте їн
їнбоїреа речіпрокэ шї їнцелеасэ де пэриле кон-

traktante; ши къ се deosebente în асeаста, къ чел d'întîiу чере неапърат ка îнвоиреа сѣ кавте асупра у-нуи дукру, каре сѣ поатѣ фî îн комеруѣ, ши а къ-руиа пропrietatea сѣ поатѣ фî стрѣмутаѣ де ла о персоанѣ ла алта миждоуинд о сумѣ оаре каре де бан¹⁾.

Акум фîнд къ супримѣ îмпрежураеа унуи преуѣ îн банѣ, боиѣ абеа дефиниѣа контрактулѣ îн genere: каре есте о конвенѣе спре стрѣмутаеа унуи обiekт де комеруѣ.

* Дакѣ skimбîнд îмпрежураеа преуѣлѣ, ши supposeзѣ къ дукру есте стрѣмутаѣ де ла о мîнѣ ла алтѣ, фърѣ сѣ миждоаскѣ бр'о платѣ, гъсек де-финиѣа дъни саѣ donaѣи.

Îн сфîруит, дакѣ ашѣ маѣ адъога чеба îм-прежурѣрѣ, спре пидѣ асeастѣ: къ дупѣ ун sorok оаре каре бîнзъторул îуѣ ба приими дукрул реституинд преуѣл, боиѣ абеа дефиниѣа контрактулѣ де ремерат саѣ рескуппъраеа.

Кîнд îнсѣ леѣеа îнсушѣ дѣ о дефиниѣе а-тунѣ, аргументул dedys, есте ку мулт маѣ solid.

Кум поате чинеба аргумента де ла о дефиниѣе, iатѣ доуб екземплурѣ.

¹⁾ Resultatул асешил компараѣи îми дѣ асeастѣ дефиниѣе: Бîнзареа есте о конвенѣе prin каре ун обiekт комерса-бил треѣе де ла о персоанѣ ла алта пентру о сумѣ оаре каре.

1. În dreptul Român era vorba de a uni dakъ o roabъ bindutъ în vremea însърчинтреѣ, trecea de sьпъtoasъ saѣ болнавъ. Leqile însъ defineazъ боала yn обичеѣ, o афекuje a труплвѣ împotiba natреѣ, de unde se poate konklaва къ însърчинаrea ny konstituteazъ o stare de боалъ.
2. Yn institutor se poate sokoti перуцътор? art. I din kondika de komerцѣ defineazъ пе перуцъторѣ: ачеѣ kape ексерсеазъ актвѣ де пероуѣ, шѣ аѣ пероуѣл ка о професие а дор обичнвѣ; шѣ tot ачеа kondikъ kalificiazъ akt de komerцѣ, prin art. Opѣ че кумпърътоаре де букате saѣ търфурѣ ky skop de а ле binde, fie în natреъ, fie дупъ че ле ба дукга. Din ачесте definiциѣ резултеазъ netъгъdvit къ institutorѣл кумпърѣнд букате шѣ търфурѣ pentрy требнцелe pensionatѣлвѣ лѣл нѣ фаче akt de пероуѣ, pentрy къ ел нѣ rebinde ачесте дукрѣлвѣ шkolari-дор чѣ ле дъ ка niute aksesore instrѣкциеѣ.

Ny este însъ, tot ачееашѣ шѣ pentрy шeфѣл de institucie kape kontrakteazъ o soцietate snpe експлоатареа pensionatѣлвѣ лѣл шѣ kape пѣбликъ ачeastъ soцietate дупъ формеле preskribe în kondika de komerцѣ. Astfel шeфѣл de institucie define перуцътор, шѣ ка перуцътор се афлѣ sybt avtoritatea шѣ atribuciile tribunалѣлвѣ de komerцѣ.

Aici singura fantă de asociație skimbъ natura exploatații unui pensionat într'un akt de negoț.

§. II.

Argumentul Etimologic.

saŭ

Argumentul tras din etimologia saŭ derivația zicerilor.

Este firesk a voi, ka toate konsekvențele ce se trag în aytorul unei pričinі sъ fie deduse de la niște zicerі, a cărora înțeles sъ fie hotărât, prin mijlocul etimologiei.

Etimologia are avantajul, kînd este bine întrebuințată, de a aduce zicerile la adevăratul lor înțeles care este tot d'ayna cea mai bună definiție.

Este adevărat kъ adesea ori, este foarte greș de a găsi adevărata etimologie, și sъ bîrgm de seamă kъ un argument este fьrь putere pe kîtь vreme etimologia este nehotărîtă.

Prekum și după ce am găsit adevărata etimologie, se poate întâmpla ka una din zicerі sъ fi primit un sens kь totul deosebit sensului sьу propriu. Argumentul tras din acea etimologie urmează neapărat sъ fie bițios.

Juriskonsvltuī Pomant' întrebvînuā adesea a-
cest argument etimologik. Iatъ douъ eksempluvî.

1. Se numesk stъnînî aceia kare trebvesk a abea
o grîzъ deosebîtъ de lъkryvî, wi kare sînt în-
datorauî, maî mult de kît slyvîde lor, de a pri-
berca maî de aproape la a lor pъstrare de
wi sînt lor înkredînuate. De la zîcherea stъ-
nîn saŷ (Magister) deribeazъ 'zîcherea mari-
strat; pъekym wi pъchentor bine de la pъae-
cipere (a învъca), iatъ kym juriskonsvltvîl Yl-
mian deribъ prin etimologiie îndatorîrîde pe-
soanelor despre kare vorbeshte.

Tot acest juriskonsvlt maî zîche kъ zîche-
rea furtivuar saŷ (furtum) bine de la furvo,
adikъ negry, pentry kъ furtivuarvîl se face
în sekret wi ne întynerek. De ynda singvra
intenuie de a face yn furtivuar ny poate da
numîrea de hoŷŷ. (Iatъ înkъ o konsekvencъ
trasъ din etimologiie.)

O observaŷiie este de fъkvt asvpra interpre-
taŷii gramъtîcheshî wi etimologikъ: Dakъ ar trebvi
sъ se pъefereze interpretaŷii loŷîcheshî, kare ar
prodvche o solvŷiie kontrarie?

Kînd amîndoŷ interpretaŷiile konkurъ spre
a ne face kynoskvt aчелеaŷî obiekte, solvŷia este
lesne. Fîreskvîl încelес ad zîcherilor fiînd tot a-
челеaŷî ky ad leŷivîreŷ, este îndestvîl dvxvîvî spre

a se kombinuje de adeвър. Dar kînd ele nu konkur-eazъ, adikъ kînd sensurile sînt opozite, pe care din douъ se îndatoreazъ judecъtorul a lua în бър-gare de seamъ? Este doбedit къ numai boица ле-уиторului face леуирea iar nu zicerile, care nu slyjesk de kît a o manifesta. Аша dar tot'dayna de kîte ori este o deosebire între sensul termenilor wi în ceea ce леуиторul a боit съ înцелеагъ, ur-meazъ ka judecъtorul пъръsind termeni леуиреи, съ se aplicе ky тоатъ atenuia черутъ спре desco-перirea адевъратулуй sens al леуиреи.

§. III.

Despre argumentul tras din înuирirea termenilor.

Adesea ori pîndvirea în care sînt екsnyse saъ skrise deosebite obiekte, slyjeаute a екsnlika intenuia леуиреи, saъ боица диетавулуй (disпо-zантулуй.)

De multe ori se poate трае o konsekven-уъ din pîndveala titлуrilor de care се компyne o леуире, astfel în kît ceea ce се хотъраute în чел d'întîi, требueute пърzit wi obserbat înainte de ceea ce се хотъраute în чел de ad doilea.

Asemenea требueute a се lua în бър-gare de seamъ wi pîndul în care се афлъ klasate маі мул-

te persoane și mai multe lucruri într'un legat oare care, în cât prerogativa să fie în favorul celor d'înși.

Supra pildă. Un testator lăsa să legat utilizabilitatea unei părți de pământ lui Tiție și lui Mebie, supra a se bucura pe rând fie care câte doi ani. La întrebarea făcute, care din doi se va bucura întâi, o leușire Romanus se declară în favorul lui Tiție, sub cuvânt că este cel d'înși.

§. IV.

Despre argumentul tras din cele contrare într'o leușire pentru cele ce nu sînt. (à contrario sensu).

O leușire indulgentă pentru niște fapte trecute, înseamnă nepermis a le apăra și pe viitor. Unde legea poruncește pedeapsă, nu poate împune într'aceiași vreme și răsplăt. (Acesta înțelegîndu-se tot d'ayna prin sensul contrariu).

Kondika zice că francezii zice: „că acturile făcute de neastă fără voea bărbatului, kiar kînd ar fi făcute cu autorizația judecării, nu îndatorează bărbatului; de unde înseamnă că, fiind făcute prin uitarea și voea lui, se îndatorează și el.

Este înbederat că, în toate cazurile, sensul contrariu este tot înțelesul propoziții principale,

însă într'un caz înbears pentru cele nekonpinse într'însa. Legea Iulia din dreptul Roman, konpinde kă femeea dobedită de adulteră nu poate fi priimită de martor, de unde prin argumentul în sens kontrariu putem konkluză kă după drept în de obște sînt priimite.

Kînd neutino kunoaute no ceŃ che se bukurb de drepturile lor, urmează a kunoaute wi ne ceŃ che nu se bukurb; wi kare se află subŃ puterea altuia.

Ky toate achestea achest mod de a argumenta este adesea oriŃ biçios. TouŃ juriskonsulji sînt de pîrere kă argumentul în sens kontrariu nu trebuie utit ničŃ odată a fi întrebvinuțat spre a traçe o konsekvenț, pentru abrogația (desființarea) unei legi; saŃ modifiķația unuŃ sunt dint'r'o lege obșteaskă.

Spre pildă. O legiure franțeză ziche: kă akția spre a strika un kontrakt, nu este priimită împotriva unei binzări de drepturi de mowtenire, fьkurtă fьră biklenie de kătre unu din pьrtauŃ, челор-л-алуŃ. Se face akum întrebare kum ar trebui să urmeze în kazul kînd binzarea s'ar fi fьkurt unuŃ strein? AiçŃ argumentînd prin sensul kontrariu, ar urma kă akția spre strikare să fie priimită; ačeastă konkluzie însă n'ar fi eksaktă. Argumentația în sens kontrariu este neeksaktă mai ky sea-

мъ kind este trasъ dintr'o dispoziție în care ле-
ууіtorул се окупъ de обіекте care n'aș nimic de
комун ку ачела ad konsekuensii wi la care ne-
greuit къ ајуnceа printr'acest mod de аргументат.
Къчи care este обіектул ачешіі леууірі, negreuit
къ ну este adty de kît de a прекурма starea de
neîmpъruiре între komouitenitori, wi къ фъkindyse
ачeastъ бінzare la yn strein ефектул este tot аче-
лаш, къчи împъruiреа урмеазъ a rezulta dintr'a-
чeasta.

§. V.

Despre аргументул tras din челе асемнате.

Ачест аргумент konsistъ în a аплика la yn
kaz непревъзут регула datъ pentру yn kaz асемъ-
нат луі, pentру къ rezonул de a хотърі este tot
ачелаш.

Фондаментул ачешіі аргумент се афлъ în
ачесте доуъ леууірі Romane, че копрінд: къ toate
kazurile partikolare ну pot фі копрінсе în леууірі
wi în konsulturile senatuluі; dar kind sensул аче-
stora este лъмуриі într'o прічинъ, јудекъторул ле poate
аплика la прічині de ачелаші фел wi ачелаші rezon,
wi prin урmare съ'шіі deа хотъріреа. Къчи, дупъ
јурисконсултул Улпian, kind прабила s'a еспііkat асу-

пра үнеі материі, este o okazie favorabilă pînă a o întinde prin interpretație saș prin aplicație, la dukruire, saș la materiile че аү drept skop ачелаші фолос.

De aici se vede кѣ, spre a putea rezona de la un caz la altul, trebuie neapărat să fie un ачелаші причинѣ, iar nu să, по тѣрѣним нумаі la съмѣirea фелуріор, чи маі мулт la identitatea rezonантѣ, кѣчи ачестѣ identitate determinează konsekvenца, ши іі дѣ ауторitatea de леуе.

O леуіре Романѣ хотѣраше: кѣ фемееа în vremea кѣсѣторіи poate să чеe asigurанца zestrii sale de la бѣрбат, fiind zestrea амеріцатѣ. Juris-konsulци întinde ачестѣ леуе într'un kin rezonat ши la казу kind zestrea s'ар афла în мѣніде сокелуі, fiind кѣ motiвul este ачелаші.

§. VI.

Despre argumentul tras de la un caz la казул контрариѣ.

În параграфул precedent am бѣзут, кум се трауе o konsekvenца de la un caz la altu asemenea челуі d'intă. Printre ачест argument rezonант de la un caz la казул контрариѣ. În адебѣр aici се presupune кѣ este o opoziție desѣбіруитѣ între două

дукрүүрї: атувчї нумаї се poate ierta de a траге о konkluzie de la existenца уnvia, lipsa челвї-л-адт ши бїче берсѣ.

Astfel în urma unei judecãуї че аї pornit împotrїba mea, s'a dat хотѣрїре prin care yn дукрүү oare-kare mi se însuшauते mie; tot printr'acea хотѣрїре ачел дукрүү се хотѣраute spre a н'уї маї фї în стѣпїнїре.

§. VII.

Despre argumentul a fortiori.

Acest argument are маї мульт пutare de кїт чел precedent; фїнд кѣ presupune nu нумаї identitatea de rezon, dar rezonane маї путѣрнїче ши маї ку temelї spre a aplica леуїреа уnvї kaz пре-бъзут ла yn адт kaz аsupra кѣрвїа леуїторул а тѣкут.

Spre пїлдѣ, чел че poate înstreina, ку атїт маї мульт poate a se înвої înstreinѣрїї.

Чел че poate pornї о пїрѣ, ку кїт маї бїр-тос н'ар пуtea сѣ nu о порнеаскѣ.

Yn individiѣ дупѣ singura a sa чѣрере ши боїнуѣ, nu poate фї redus de правїлѣ în starea de rїsinitor. Într'acest kaz акуїа требвеute а фї pornїтѣ de бр'о рудѣ, саѣ de соуул челѣ-л-адт. Aseme-

nea urmează dar mai cu deosebire despre чел че ар бои съ чeаръ însuși interdikția sa (опреца тy-тyлор дрептырлор чибиле ши де фамилие) într'aceasta стъ fireaska апликаție, къ опреца челуи мyлт, ко-принде ши опреца челуи пyцн.

Cu toate acestea, аргyментyл а фoрyиoрi се тьрyциeште prin oare care kondiции ши care sînt tot ачeлауи ка але аргyментyлуи трас дин чeлe а-семънate, адикъ нy тpeбyеште а peзoна де ла yн каз ла алтyл де кит нyмаи кинд este ачeлауи motiв де хотьрipe.

Acest аргyмент нy poate fi апликат в чeлe че sînt де striктъ обсерваție, пpeкyм este адучeрeа ла вндепдиниe а контpактырлор ши а хотьрiрлор y-дичиeрe. Asemenea este ши despre епитропyл care ар fi аyтoризат съ бинзъ, n'ар пyтeа съ пyе emanet, де ши актyл ачeста дин yрмъ este де маи пyцнiнъ консидераție де кит актyл де внстpeинаpe.

§. VIII.

Despre аргyментyл трас дин ексепция регyлeй.

Ексепция консфирмеазъ регyла пентру toate казyрiде фьръ ексепция. Iаъ yна дин чeлe маи хо-тьрiтоape максиме пентру интерпeтация лецилор. А-сyпpa ачeшtii максиме се бazeазъ аргyментyл де-

spre care ne este vorba. Ea consistă în a orîndui
 къ yn kaz oare care че se înфъцощеазъ, întrъ în
 konsiderația regelей generale din desbatere, de bre-
 me че нy se афлъ копрins în експедије.

Spre пиддъ, yn dietauyъ лъсase прintr'yn ле-
 rat kasa sa ky toate mobilile d'întrînsa, deosebind
 ky toate ачестea аpчintъria шi kondiçile sale de
 daraberi. Se фаче акым întrebare дакъ гардеронул
 mortулул се коприндеа în dispoziția testamentулул.
 Леуеа хотъраште къ întrъ, фиинд къ, dietauyл deo-
 sebind нyмаф аpчintъria шi къриле sale, toate че-
 ле-л-алте обиекте требуеа съ фие sokotite ка фъкîнд
 parte din lerat.

Ky toate ачестea аpгyментул tras din екпе-
 ÷ия regelей ар ръмîнеа neаnликат kîнд ар фи ase-
 mъnare de pezoane între kazуrile ky експедије шi
~~аече че сîнт фъръ експедије.~~

Леуиле Romane декларауъ къ yдекъторул о-
 рîндыт ky о черчетаре специалъ, нy пyтеа s'о де-
 леуеze алтyia, афаръ нyмаф ла întîмплъриле де дîп-
 съ. Хотърîндысе tot într'o време къ ачeastъ екпе-
 ÷ие требуеа съ се апличе шi ла казуриле де боалъ,
 де слъбичиуне шi ла алте asemenea.

De шi yn kaz oare care нy este копрins
 într'o dispoziție експедионалъ, се poate însъ întîм-
 пла de a нy intra în коприндереа regelей generale,

kînd acest kaz ar fi deosebit printr'o altă dispoziție.

§. IX.

Despre argumentul tras de la mai mare la mai mic.

Argumentul de la mult la puțin, este acela prin care se hotărâște că, abînd drept de a face pe чел mult, urmează de a avea dreptul de a face și pe чел puțin.

Această konsekvență nu numai că este dreptă, dar și firească, kînd чел mult și чел puțin sînt sprijinite de același rezon.

Acela care este în drept de a dăruți un obiect este în drept de a-l binde și a-l înstreina.

Ce ar urma dacă un kreditor ar fi akordat datorniului să șă fakytatea de a da emanetul kreanței? Se face întrebare dacă acest din urmă ar putea să-l bînză? Un juriskonsult face următoarea distinkție, și zice: să șă kă fakytatea de a da este eksprimată în termenul venerabil, și atuncî dreptul să șă fakytatea de a binde este konpins; să șă kă boea dată este mărunită în favorul unei persoane numite de kreditor, și atuncî datorniul nu poate face dania de kît dăpă kum i s'a dat boe.

Acela ce are dreptul de a eksersa o

akcije peedz pentru tot ce este în drept de a pretinde, poate într'aceeași vreme a o eksersa nymaî pentru o parte.

Judekztorul kzyvia îi este slobod de a da jurymîntul, pentru tot, poate sîz dea nymaî uî pentru o parte din ached tot.

Întorkînd regula kîz chel ce poate multul poate uî puçinul; gîsim o adtz reguîz kare ne dz argumentyî a kontrapo; adikz kîz chel ce nu este în drept de a fache puçin nu este în drept de a fache mult.

§. X.

Despre argumentul tras din motiburyle unei leçiviry.

Motiburyle (saîz priçinile) unei leçiviry kare aîz diktat o leçivire fak parte din ached leçivire. A kynoaute o leçivire, nu ba sîz zikz a uti termenî, çî a kynoaute intençia ce a prezidat la a sa konfekçie. Argumentul tras din motiburyle unei leçiviry trebyeute sîz aîbz o mare avtoritate.

Nu eksistz niçî o leçivire fîrbz motiburyî, de uî une opî ne este ky greî d'ale kynoaute, a-çeastz însz împreçurare o nytem reduçe maî mult slabeî noastre înceleçerî, de kît greuadeî leçivitorulyî.

Nu se kvbine a konfonda motiivurile unei leuiviri ky imprefurarea saŭ okazia ce ia dat nauitere; ayeastŭ din urmŭ deuteantŭ intr'un kip oare kare ideea leuiverei in duvul leuivitorului; adesea atirne de la intimplare uii poate sŭ nu fie de o mare importanŭ. »Motiivul leuiverei este imprefurarea tutulor pricinilor depŭrtate saŭ apropiate ce iaŭ dat nauitere.»

Une ori meruem la motiivurile unei leuiviri spre a intinde dispozițiile, uii alte ori spre a restrinre ayeeste dispoziții numai la kazurile pe kare leuivirea le a prebŭzut.

Trei reguli trebuesk a fi obserbate kind este vorba de a intinde aplikauia unei leuiviri.

1. Kazurile neprebŭzute nu trebuesk sŭ atŭ br'o imprefurare partikolarŭ kare sŭ poate opri aplikauia eksteriorŭ ad motiivului leuiverei. Spre eksemplu. Impremuttorul unui dukru spre intrebvinare nu poate, in temeiul unei leuiviri kare s'a ŭkyt impotriva lokatorului, sŭ ceare de la чел ce s'a impremutat inaintea termenului hotŕit prin konvenție, intoarçerea dukrului impremutat, sunt pretekt de o intimplare neprebŭzute, pentru kŭ poziția челui ce s'a impremutat nu este ka ayea a lokatorului; ayeasta priimeste un fel de despŭgubire skŕpind de obligauia platei kirii; de vreme ce чел, ce s'a

împreunătată cu un lucru spre întrebuintare nu primește nimic.

2. Interpretarea ekstansivă (ce se întinde) trebuie să a aduce un rezultat hotărât care să se poată audica la cazuri ce ne ocupă, și care rezultat să fie de la dreptul din motivul de lege.
3. În sfârșit trebuie să depărta fărâ deosebire ori ce interpretare ekstansivă, fiind ea este opusă de legător într'un caz expres să ne ținem.

Spre înlesnirea înțelegerii acestor reguli de mai sus pentru întinderea unei legi și la cazurile ale căroră motive sunt identice cu aceia ai legii, mai adăugăm exemplurile următoare din condica civilă franceză.

Bărbatul și nevesta contractează împreună prin singurul actul căsătoriei, îndatorirea de a hrăni, a îngriji și a crește copii lor legitimi. Asemenea și copii sunt datorți a da tatălui și mamei lor precum și moșilor lor hrana cuibincă, fiind se vor afla întrebuintă. Această lege s'a întins și la părinți și copii firești, de și dispoziția ei nu conține de cât ne cheie legitimi, fiind că motivul este același.

O altă lege hotărăște, ca prezumție legală, că copiii născuți mai puțin de 300 zile

дупъ desфачереа къръторей, este kynoskvt de zemislit înaintea desфачереѣ. Ачеастъ диспозиѣе дупъ кум се bede are în bedere starea копидлвѣ, леѣитимитатеа саѣ нелеѣитимитатеа са. Се întreабъ дакъ ачеастъ диспозиѣе с'ар întinde ла казвл unde ар фи борба pentru dobândirea vneѣ mouteniѣ. Супре а пвтеа mouteni требуеште а екзиста în бременеа desksiderѣ mouteniѣѣ; prin vrmare чел земислит екзистъ, ши астфел се хотъраште дин причина идентитъѣиѣ motibelor, къ екстенѣя саѣ întinderea ши поате абеа локвл.

Ку toate ачестеа motibele vneѣ леѣивей хотършоаре ку десъбършоаре ну требуешк съ се маѣ каѣте саѣ а фи преѣвите маѣ мвлт де кѣт екзакта лъмврѣеа текствлвѣ: къчѣ атвчѣ ши лукрврѣде челе маѣ сигуре ар пвтеа фи дерѣмате:

Am бървт în че казврѣ не слвжаште ачест аргумент а întinde диспозиѣиле vneѣ леѣивей; акум benim съ bedem în екземпвл врмътор, кѣнд се întreбуинѣеазъ супре а рестрѣнѣе аплѣкаѣя ачештѣа ла казврѣде пребървте нумаѣ.

О леѣивѣ Романъ пвне îndatorѣе асупра челор че се первуѣторешк ку добѣтоаче, де а фаче kynoskvt кумпъръторвлвѣ боалеле ши бѣѣиврѣде де каѣе сѣнт атѣнсе добѣтоачеле че еѣ боешк съ бѣнзъ, къчѣ ла дин ѣмпотрѣбъ бор фи сунуш а ле приими îndърът ши а întоарче преѣвл. Се фаче întrebare

dakъ ачеастъ леуѳире с'ар пѳтеа аплика ши ла ка-
зѳл ѳнде ѳн кал кior саѳ шкior с'ар фи бѳндыт?
рѳспѳндемъ кѳ нѳ, де ши леуѳиреа нѳ фаче ниѳи о
ексепѳие, фиинд кѳ мотивѳл леуѳиреѳ а фост д'а по-
пѳи ка кѳмпѳрѳторѳл сѳ фие ѳншелат. дар кѳмпѳ-
рѳторѳл нѳ поате фи ѳншелат пе кѳтѳ бѳреме ѳѳ este
кѳ пѳтинѳѳ де а бѳдеа синѳѳр биѳиѳл де каре доби-
токѳл este atins.

§. XI.

*Despre argumentul tras din ѳнѳетареа мотивѳлѳи
ѳнеѳ леуѳиреѳ.*

Обиектѳл ачестѳѳ аргѳмент este а конкѳѳа кѳ,
ѳнѳетѳнд мотивѳл. саѳ пѳрѳина ѳнеѳ леуѳиреѳ, леуѳи-
реа ѳнѳѳѳи тѳребѳеште а ѳнѳета де а'ѳѳ маѳ абеа
ефектѳл.

Зичем мотивѳл ѳнеѳ леуѳиреѳ; адикѳ кавза еѳ
финалѳ, iar нѳ нѳмаѳ кавза еѳ импѳлсибѳ. Кавза фи-
налѳ este skonѳл саѳ сѳѳишѳитѳл че'ѳѳ аѳ пропѳѳ
леуѳиторѳл; де бѳреме че кавза импѳлсибѳ нѳ este
де кѳт okazia че а дат наѳѳтере ачешѳиѳ леуѳиреѳ.

Eksemplѳ. Преторѳл ла Романѳ опѳrise пе фе-
меѳ де а фаче пе аѳокат. Резонѳл ачешѳиѳ опѳриѳ
este кѳ нѳ се кѳбенеа сѳѳиѳѳнеѳ ачестѳѳ секс де а
ѳндепѳлини ниште фонкѳиѳ ресерѳате бѳрѳаѳиѳор; iatѳ

kare фу kavza finalъ ачештїѣ леувиїѣ. Їн урмъ, пуртареа перуинатъ а унеї фемеї ануме Карфаниа че се їнстърчина ку пледареа причинїдор пентру алуї, дете наутере ачештїѣ леувиїѣ; іатъ каре фу kavza impulsїбъ.

Eksemplу. Ертареа де даторїе фъкътъ де кредитор даторникулуї фолосеште уї пе kezauу, дар пентру че? Фїїнд къ дакъ кредиторул у'ар порнї черереа їмпотрїба kezauулуї, ачештїїн дїн урмъ ар трае пе даторникул kezъшут, уї астфел ертареа де даторїе фъкътъ де кредитор даторникулуї н'ар фолосї ачештїї дїн урмъ. Аша дар, дакъ kezauул н'абее нїчї о акуїе їмпотрїба даторникулуї спре пїлдъ, дакъ ел с'ар фї їндаторат ку їтенуїе де а фаче о данїе ачештїї дїн урмъ спре ал плътї де даторїе, їн ачештїї каз мотивул леувиїеї ар їнчета; уї прїн урмаре ар їнчета уї ефектул каре есте скъпареа kezauулуї де їндаторїе.

§. XII.

Despre argumentul tras din sensul materii їn parte.

Ачештїїн аргумент консістъ а да терменїдор унуї контракт сау унеї леувиїїї їнцелесул че се куїїне матерїї де каре се леаръ клавза сау диспозиїїа, десбръкїнд кїар де ба фї требїнуцъ, ачештїї терменї де фїреаска дор аксенуїе (їнцелес).

Baza aчestvї argument se koprinde в ачeastь аксиомъ: къ апликация фие кърия леувири требвеште съ се факъ да рѣндыл материалор асупра къро-ра еа хотъраште.

Супре а пyteа абеа ачест argument маї мyл-тъ пyтepe требвеште а фи тpас маї аdeseа din mate-ria леувирей де кѣт din ад еї titly.

Супре пиддъ. Ун testator а лѣсат в лерат в-требвѣнцареа yнeї пѣдyрї, фѣрѣ ниѣ о адъ експли-кация. Негрешит къ лератарyл yрmeазъ съ айбъ дрептыл де а тѣя д'интрѣнса ши а бинде, къчї ад-фед п'ар пyteа траѣе ниѣ yн фолос din лератыл сѣѣ.

Ун arendaшy а симyит пaryбъ din пpичина yнeї серїї де маї мyлyї анї nepодиторї. Проприета-рyл, в темейл ачештиї пѣгyбї, а декларат къ иї фаче данїе де бенитyл yнyї ачелїї мoшїї. Айчї се вцелече вбедерат къ пyї фаче о адебъратъ данїе, чї пyмаї къ иї еартъ бенитyл yнyї ач.

§. XIII.

*Despre argumentul tras din ceea ce este mai a-
proprie de adevar.*

Ачeastъ iarъшї este о peryлъ де интерпpе-тация фoarte statopникъ, в кѣт, да вндоеалъ фїинд' диспoзицияле yнeї леувири саѣ а бp'ynyї акт, требвешк

a se interpreta дунѣ чеа че este маї aproape де адебѣр; ши а се приими ка кум асѣел ши инѣ'ачест sens леуѣиторул саѣ пѣрѣиле контрактанте аѣ боит сѣ диспозезе.

Спре пидѣ. О zestre се хотѣрїсе де о а треиа персоанѣ, кѣ клавза спре а і се інтоарче ін-пої ла импѣрѣарса де спарѣerea кѣсѣторїеї, ін опї че кїп с'ар інтїмпла. Кѣсѣторїа неабїнд лок, с'а фѣкѣт инѣреаре дакѣ дѣнѣиторул пѣтеа сѣ 'ши ре-кламе zestrea, саѣ сѣ рѣмїе ачелїеа кѣрѣиа і се фѣгѣдѣсе. Се інѣелеѣе инсѣ кѣ дѣнѣиторул каѣ стїпѣдасе ка zestrea сѣ і се інтоаркѣ ла інтїмпларе де а се десѣаче кѣсѣторїа, а боит сѣ копрїнѣ асемenea ши казул кїнд кѣсѣторїа нѣ с'ар фаче. С'а хотѣрїт даѣ кѣ ін ачeastѣ спечїе, дѣнѣиторул ера ін дѣнт де а 'ши реклaма zestrea, афарѣ нѣмаї да-кѣ партеа інзестратѣ ар добедї кѣ интенѣїа дѣнѣиторулѣї а фост сѣ 'ї факѣ ачест даѣ; кїар неѣрмїн-дѣсе кѣсѣторїа.

Ін прїчинї де інбоїрї саѣ контрактѣї пѣре трасе дунѣ чеа че este маї aproape де адебѣр асупра клавзїлор інѣнекрасе се поате интерпрета импотрїба даторулѣї.

Спре пидѣ, дакѣ ѣї ам фѣгѣдѣт де а 'ѣї пѣтї ла 1-їѣ Генарїе фѣрѣ а маї адѣрга бїїтор, este індоїалѣ дакѣ ам інѣелес лѣна анулѣї бїїтор саѣ а анілор ѣрмѣторї: даѣ este aproape де аде-

БЪР, къ ам ѝнцелес лѹна анулуѝ бѝитор ѡи асѣел
 требѹе а се хотѣрѝ, интерпретѝндѹсе ѝмпотрѝба ачелѹѝ
 че с'а ѝндаторат.

§. XIV.

*Despre argumentul tras din termenii după sensul
 lor bulgar.*

Ун адт прѝнцип сѝгѹр ѝн матерѝе де интер-
 претаѣе, есте къ термени дѝнтр'ун контрѡкт требѹеск
 а фѝ ѝнцелешѝ ѝн сѝнсул бѹлгар че де дѣ ѝнтре-
 бѹицареа ѹенералѣ, де кѝт дѹпѣ пропрѝа ѡи фѝреа-
 ска лор семнѝфикаѣе. Ачѣста есте фѹндѡментѹл аргѹ-
 ментѹлуѝ че не окѹпѣ.

Асѣел с'а фост стѝпѹлат къ контрѡктул де
 ѝнкѝрѝере а ѹнѹѝ ашезѣмѝнт комѡрѣиал сѣ фѝе дес-
 фѝицѡат ла ѝнтѝмплѡре де а фѡче кѝрѝашѹл банкѹтѣ.
 ѝн ѹрѝспѹденѣѹ ачѣастѣ зѝчѣре аре ѹн ѝнцелес маѝ
 ѝнтѝнс де кѝт терменѹл де фѡдѝт. Еа се ѝнцелѣѹе де
 ѹн фѡдѝмент ѝнсоѹѝт де ѝншелѣѣѝѹне саѹ де оарешѝ
 кѡре кѣлкѣрѝ де леѹѹѝрѝ, де ѹнде бѝне дѝстѝнкѹѝа
 банкѹтеѝ бѝлкѣне ѡи банкѹтеѝ сѝмпле. Кѹ тоате
 ачѣстеа зѝчѣреа банкѹтѣ фѝѝнд ѝн лѝмбѡѹѝѹл бѹлгар,
 сѝнонѝмѣ зѝчѣреѝ де фѡдѝмент ѡи ѝнсемнѝнд ѝн ѹе-
 нерал стѡреа ѹнѹѝ дѡтор перѹѹѣтор че ѝѹѝ ѝнчѣтеа-
 зѣ плѣѹѝде, нѝ се парѣ къ фѡдѝментѹл кѝар ар дес-

ființa contractului înkiererii prin argumentul tras din înțeleșul bvdgar al ačestui termen.

Kum ar fi dakъ yn običeiș bičios ar da v-nei zičeri o însemnare înpotrișba sensului ei priimit de multъ vreme, bunei întrebvinițeri, uikъ ačeastъ zičere s'ar afla într'un akt? Intenția kynoskvtъ, saș bъnvitъ de a ise da ačeastъ însemnare abvzibъ uikъ nouъ, običeiuл în kare partea îndatoratъ ar fi fost spre a io atribuea, ar fi aștea rezoane kare sъ poatъ face pe judekьtoruл a se depъrta de adevъrata uikъ propria însemnare a termenului uikъ aș da o însemnare kontrarie potrișbit običeiuлui bičios. Într'ačest kaz pъtъčirea obșteaskъ ar putea face kiar o leuțire.

§. XV.

*Despre argumentul tras din ceea ce este
ku nepvținuțъ.*

Ačest argument are yn îndoit skon: ynuл de a traqe urmare kъ yn dukv nu ekzistъ de lok, print'ačeasta nymaș kъ este ku nepvținuțъ;

Uikъ čelъ-l-alt de a traqe din nepvținuța de a îndependini o obliгаție, konsekvенuța kъ nu ekzistъ de lok obliгаție.

Če se kvbine a înțeleșe svtъ čel d'ntiș

пунт де прѣбѣе, прѣнтр'ѹн дѹкрѹ кѹ непѹтинѹѡ? Се деосѣбеск маѹ ѡнтѹ дѹкрѹрѣде каре сѣнт фѣреѹте кѹ непѹтинѹѡ, ѹи ачеде каре прабѣлнѣеѹте саѹ моралѣеѹте сѣнт кѹ непѹтинѹѡ ѹи каре се нѹмеск ѣдѣсѣте (недеѹѹте). Ён ѹрмѡ требеѹте а екзамѣна дакѡ непѹтинѹѡ есте абсолѹтѡ, саѹ нѹмаѹ релатѣѡ, адѣкѡ дакѡ еа екзѣстѡ пентрѹ тоатѡ дѹмеа саѹ нѹмаѹ пентрѹ кѣтеба ѣдѣдѣѹѹ.

Tot ачедеѹѹѹ дѣстѣнкѹѹ се пот фаче ѹи кѣнд ар фѣ борба де ѣндепѣлѣнеа ѹнор ѣндаторѣѹ саѹ кѣндѣѹѹѹ.

§. XVI.

Despre argumentul tras din absurd.

Обѣктѹл ачестѹѹ аргѹмент, есте де а депѡр-та орѣче аргѹмент ѹи орѣче сѣстемѡ че ар кѣндѹче ла абсѹрд.

Спре пѣлдѡ. О деѹѹѹе дѣн кѣндѣа чѣбѣлѡ а Франѹѣѹ дѡ дрепт небестѣѹ а чере дефачереа кѡсѡторѣѹѹ, пентрѹ прѣчѣнѡ де кѹрѣѣе а бѡрбатѹлѹѹ еѹ, кѣнд ел ѹ'а ѹѣнѹт посаднѣкѡ ѣн каса комѹнѡ. С'а фѡкѹт ѣнтребарѣ спре а се ѹтѣ дакѡ ачѣастѡ дѣспѣзѣѣе пѹтеа фѣ аплѣкатѡ ла казѹл ѹнде посаднѣка ѹѣнѹтѡ ѣн каса комѹнѡ есте кѣар фѣѣка фѣреаскѡ а бѡрбатѹлѹѹ. Ар фѣ кѹ тотѹл абсѹрдѡ бр'о ѣмпѣтѣрѣѣе

La aceasta, s'nt kybint kь leuurea avtorizind des-
facheria kьs'toriei pentru pricinь de kyrbie ny s'a
eksplikat asupra inchestylyi, kьch'i dakъ simply kyr-
bie dь drent nebestei a chere desfacheria kьs'to-
riei, ky k'it ma' b'rtos n'ar da kind achestь kyrbie
ar fi insouitь wi de inchest.

Argumentyly че ne okypь inchetiazь de a fi
yrmьtop kind, spre a depьpta o interpretacie ab-
syrdь, ne face sь kьdem intr'o ma' mare absyrdi-
tate. Atych'i intre doь absyrditьyч'i se kybine a пре-
фера ne чеa ma' mikь.

Konkluzie.

Am bьzyt argumentyryle prinuipale че se
intrebvincheazь in desbaterile yudekьtopewч'i. Ma' s'nt
wi alч'i in loyika ordinarь wi kare se intrebvin-
cheazь ync ori in praktikь, a fost insь ky neptyn-
чь a pytea fi toate reproduse in achest mik ybraj.

S'aь bьzyt dьxyry feriचितe, kare фьрь аyto-
pyл ачестop peryлi, сь fie in stare, prin singyра
dispozicia факyлтьyч'lor ф'ewч'i, сь bazь obiektele,
сь kompareze персепчyvн'иле (ideile doб'ndite prin
simyryч'i), сь formeze yjьmentyryч'i, сь rezoneze wi
сь леуе ky metod rezonamentyryle lor spre a аjyn-
че la konsekvenче; de бreme че dьxyryle ф'ewч'е
фadse ky toate stydivryle lor de loyикь wi de ma-

tematikъ аѣ рѣмас ѡ бечѣ инграте ши реbele a-
debърѣлуѣ.

Lojika pentru чел че шtie а, о ѡntrebъиуца,
eksepeazъ о инфлуенцъ шоarte пѣternикъ, ѡn toate
konsekvenциле ши derivaциле sale; ши ѡnde am фi
oare редѣушѣ дакъ ачеастъ армъ n'ар абеа дрепт
чел d'intiѣ ал еѣ scop moral, de кiт а спријини ши
а апъра tot че este onestъ.

Ѣn sfiruit spre а termina маѣ repetъm, къ
singura justiciа ши екѣitatea (бѣна-кѣбиинцъ) добiн-
dite prin lojикъ, pot lumina ne judeкътор а да о
dreпtate desъbъrшitъ.

Ѣncelечѣуnea ѡнуѣ judeкътор стъ ѡn а фаче
о dreпtate екzактъ асѣпра ѡнуѣ дрепт хотърiт ши бi-
ne ѡntemeiat; ши а екzерса о хотърiре екѣитабилъ а-
сѣпра ѡнуѣ дрепт ѡndoios ши ѡнкѣркат.

Екѣitatea este ѡтоарчереа да prinципѣл дреп-
тѣлуѣ фiреск, ѡn toate казуриле че ну s'аѣ пребъзѣт
de правилъ саѣ ѡn бр'ѣн контракт, de пърциле кон-
трактанте. Judeкъторѣл ѣрмеазъ съ айбъ екѣitatea
tot d'аѣна ѡnainteа okiлор съѣ, фъръ ѡнсъ а пѣ-
tea бр'одатъ съ сѣплеезе боинца са ѡn локѣл боин-
цеѣ леѣѣиторѣлуѣ, саѣ а пърцилор контрактанте, къчѣ
атѣнчѣ n'ар маѣ да фiе кърѣѣа чеаа че este ал съѣ.
..... Kind екzистъ бр'о ѡнбоиреа експресъ, саѣ бр'о
dispoziцие, ел требѣеште съ ѣрмезе ши s'о ѡnter-
preтезе дѣпъ ѡntenциа челѣѣ че леа diktat. Нумаѣ

în kazurile neprevăzute, după cum am mai zis, îi este certat, nu de a judeca după a sa boincă ci de a alerga la principurile ecviziții firești.

Lojika judecătorească nu poate avea nici o deosebire de lojika ordinară, nici poate înfrunza un alt vir de idei și de sentimenturi deosebite d'ale aceluia din urmă. . . . și spre a fi mai complexă trebuie unite unele lojice a conștiinței a căria teorie ne vom sili a trata în partea următoare.

Sfârșitul Lojicei Judecătorești.

ЛОШКА КОНТИНЕНТИ.

ЛОЦИКА КОНЩИИЦЕИ.

ФЪРЪ СЪ КРЕЗ КА СЪ ФИ ИСЪВТИТ ДЕ А РЕАДИ-
ЗА АЧЕАСТЪ БОГЪЦІЕ ДЕ ОБСЕРВАЦІИ КАРЕ ЕСТЕ ФОНДА-
МЕНТУЛ ФИЕ КЪРВЕА УБРАЈ ДЕ РЕЗОНАМЕНТ, БОИЎ ЧЕР-
КА СЪ ПРЕЗЕНТЕЗЪ АИЧИ ЕЛЕМЕНТУРИЛЕ УНЕИ ЛОЦИЧЕ А
КОНЩИИЦЕИ ПРИН КАРЕ ІНЦЕЛЕР УНИРЕА ПРИНЦИПЕЛОР ЧЕ
ІНСПИРЪ, ДІРИЪ, ШІ КОНДУЧЕ МІШКЪРИЛЕ ШІ АКТУРИЛЕ
СПОНТАНЕЕ (ДЕ БУНЪ БОЕ) АЛЕ ОМУЛУИ, АДІКЪ: АЛЕ КУ-
УЕТУЛУИ СЪЎ.

Логика Концииндеї.

КАН I.

ДЕФИНИЦІЛЕ КОНЦИИНДЕІ.

Definițiile n'ăŭ linsit ачевитї зичерї de kon-
wtiinăz; ea okypъ ynyd din челе d'intil' lokyri în
ordiny filosofik wi moral. Yniŭ aŭ yudekat kъ kon-
wtiinăz este o operație a intelițenței care ne а-
ratъ tot че este byn saŭ рѣѣ în фантеле noastre,
de ynde nauțe în noi însușine o плъкытъ liniuțe saŭ
o nemылцymire сyпѣрѣтоаре, byкyria, serenitatea saŭ
mustrarea. Aŭ zis kъ konwtiinăz poate fi хотѣрїтоа-
ре, îndoioасъ, dneantъ, strikatъ, рѣтѣчїтъ, пехотѣрїтъ,
скрyпyлоасъ. Хотѣрїтоаре saŭ îndoioасъ, дyпѣ gradyđ
konbințereŭ în care се афлъ asyпpa сyjetyдыї, ka-
литъцей фантел; dneantъ kind ea este bazatъ ne pe
zoane priimite de moral, реа saŭ strikatъ, kind ne-
wtine събїршауțe o фантъ фѣрѣ mustrare împotrї-

ba mișkърilor unei konutiințe hotърitoare; probabilъ, kînd nu este bazatъ de kît asupra unor rezonane aproape de adevър wi debine astfel saș dreaptъ saș greșitъ; nehotърitъ kînd neurtine nu utie asupra че trebuie sъ se hotърaskъ din pricina rezonanelor kare se înфъцoseazъ dintr'o parte wi dintr'alta. În sfърșuit, iarъwi dупъ ei, konutiința este екрупдоасъ, kînd este produsъ din greșтъцї prea ușoare saș deșarte.

Acest tekst al konutiinței este un sșjet kare a inspirat filozofi beki wi modernї.

Pitarora zice: „Nu este nimic maș sfърșos de kît o rea konutiinцъ..”

Bias: „Буна konutiinцъ este sintуръ maș пре sus de фрикъ..”

Цицерон: „Konutiinца are o putere foarte mare kare dukreazъ în douъ kipurї, înkredinцїad nebinovцїa wi înгрозind ne чеї kълnabili prin-îmфъцosharea pedenseї чеї amerinцъ..”

П. Сирус: „O rea konutiinцъ nu este niцї odatъ liniutitъ..”

Seneka: „Буна konutiinцъ dorește martorї, dar чеa rea în nustїї інкъ ar fi neliniutitъ..”

Плини: „Un сфлет mare este maș mult mișkat de мъртыїде sekrete ale konutiinцей sale de kît de sromotoasele сфрацурї ale penуtaцїї че are între oameni.

Poetrya Jybenal, într'o satiră a lui plină de birtute și de elokvență zice: "Dar pentră ce s'ăi înkinșeuți kă eș skapă pedensei, așeia ne kare ын sfiuitor ăinet a unei konuțiințe kvapabile și ăine neinčetat în frikă, ne kare mystrarea de kvuet și lovește în țărere kv bičivl s'ăi p'ssbunștor, rîde sekret, ce mynșește ad dor svflet? Lasă așeastă este o kvvdă pedepsă de o mie de ori mai groaznikă de kît toate mynșide nșskocite de Sedicie și de Padamant, kă s'ă poarte în svfletul dor noantea și zioa dobada nedeșvirilor dor."

În urma celor beki s'ă askvltăm și ne filosofii modernii.

Paskal se eksprimă astfel: "Konuțiința este cea mai bună karte de morală din kîte avem, p'ășeasta se kvbine a o konsvltă mai mylt."

Fenedon, a zis în testamentul s'ăi: "Konuțiința este peristryl fantelor noastre, ын martor nekonșunt ad kondvitei noastre, și ын judekștor ekvitalil ad akvilor noastre. Kînd ea le inkvbiinșează, ne mîngie în nenorociri; ea ne așvte a nesokoti disgrașile în kare ne afldăm, și ne dă inkredinșarea unei nșdeșd'i fericite; dar kînd se deklară împotrîșne, a eș sentență este ărmăț de mystrări de kvuet, și de desnșdeșdvire, pentră kă neapșrăt așeastă sentență șa fi konșirmăț printr'ășeș a prea p'uternikylyi judekștor."

Rousseau, ad kърви съфлет simuitor desba-
te toate kestiile, фъръ a le deslera tot d'ayna;
strigъ лъsind o профyндъ esklamaцie: "Konwtiinуъ!
konwtiinуъ! instinkt Dymnezeesk, nemypitoare ши че-
peaskъ strigare, singуръ kърмъ a yneĭ fiinце фъръ
wtiinуъ ши мъръинитъ, dar ny inteliуентъ ши либеръ,
judектор negreshednik ad бунулуĭ ши ad ръулуĭ,
че asemeyshĭ ne om лъĭ Dymnezeу; ty ewĭ de фачĭ
сѣ eksedeze a лъĭ natуrъ ши moralitatea fantelor
sale; фъръ tine eу ny simуѣ nimik ĩn mine kare
сѣ мѣ ĩnadуе mai presъs de dobitoаче, de kĭt tri-
stуd pribideуѣ de a fi asbĭrlit din рѣтъчирĭ ĩn рѣтъ-
чирĭ, prin ауторуd yneĭ inteliуенце фъръ регулъ,
ши ynyĭ rezon фъръ принцип. Dar ny este destуd
ka ачeastъ kърмъ сѣ eksiste, trebyeute a o kynoa-
ute spre a e пytea ypa. Dakъ борбеute tytлор
inimлор; pentру че dar sĭnt atĭt de пyцine kare o
ĭncelер? ачeasta este fiind къ борбеute limба ne
kare tot ne a фъкyт сѣ yĭtm.

Ун тĭнѣр skpiitor Ebarist Babу, ĩнtr'yn yбraj
intityлат: Filosofia Политикъ, ĩтуĭ фаче asemenea ĩн-
trebarea, че este konwtiinуа?

"Kare este, zĭche eĭ, ачeastъ факyлтate kare
ne фаче сѣ iybim binеле ши сѣ yrĭm nedreпtatea, ши
ne kare философи чеĭ че ау studiat'o ау арѣtat'o sybt
deosebitele nymirĭ de konwtiinуъ, de rezon, de in-
stinkt moral? ynde rezideazъ ea? oare are ea, ka

фактitatea de a fi de a avea și de a avea, un organ prin care să se manifesteze? nerăuuit nu. Ea nu îngrădite de lok de trupeaska noastră existență; ea nu ne dă nici o idee din lumea exterioară (din afară); ea nu este inteligența, de și uneori o trufbură să o eklezează. Acesta este un simț interior (din printru); este însuși simțul sufletului; este sufletul în întrețimea lui, și după alți este însuși dumnezeirea ce rezidează și borbește în noi.

Iată ceea ce zice și Seneka asupra conștiinței: O dibinitate rezidează în noi, acest Dumnezeu kărvia ne rătăcește este aproape de noi, este în noi, este cu noi.

Urmează din toate aceste definiții ale conștiinței că fiind dreptă, adică kînd se reduce la morală, ea înaduce, kărvia, luminează dăru omului și îi dă o foarte și sfîntă konvikție pe care nimik nu o poate mișca.

Nu este nici o profesie să și br'o fonkție în societate, asupra kărvia konștiința să nu poată ekezersa a sa putere; dar fiind dator a ne măruini în kărvia judekțoresk ce ne am propus, bom dva mai kărvia deosebire în konsiderație obligăție ce împune konștiința judekțorului și abokăului.

аспръ de лок аспръ, адаогъ ед, пентру къ
 җудекъторул дрепт, абѣнд а фаче тот д'ауна ку оа-
 менѣ непорочиѣ, се кѣбине а абеа о mare блѣнде-
 це; каре ѣн сфѣрвит требвеште а фѣ универсалъ.

Ун автор ѣнтр'ун вбраѣѣ ад стѣ де леѣисла-
 цѣ се експримъ астфел: фѣлософѣи ѣи җурисконсулѣи
 аѣ дат асупра җустѣиѣи деосебѣте дефинѣиѣи. Дупъ ак-
 сенѣиѣнеа ѣн ѣeneral прѣимѣтъ де ачешѣи дѣн урмъ,
 дупъ фѣлософѣа стоикъ; еа стѣ ѣн statornѣка ѣи беч-
 никѣ боинѣѣ де а да фѣе кѣрѣѣа чееа че ѣ се кѣбине.

Ачештъ дефинѣиѣе нѣ ни се паре комплехтъ,
 кѣѣѣи җустѣиѣа нѣ естѣ токмаѣ о факѣлтѣте а сѣфлетѣ-
 лѣи, дар о пѣтере ѣи ун обѣчѣиѣ ад боинѣѣѣ каре
 не фаче стѣ ѣndenѣинѣи ку кѣрѣѣиѣѣ ѣи statornѣчѣе тоа-
 те ѣндѣторѣидѣе че не сѣнт прѣскрѣсе.

Дефинѣнд дар җустѣиѣа, бѣрѣѣѣеа омѣлѣѣ че о
 боинѣѣѣ пѣтернѣкъ ѣи неѣнтересѣтъ детерминъ неѣн-
 четѣт а конформа акѣиѣле салѣ леѣилор каре сѣнт
 регѣлѣле еѣ. Зѣчем дар къ еа чѣре ѣndenѣинѣеа тѣ-
 тѣлор ѣндѣторѣидор ноаштѣ; нѣ нѣмаѣ кѣтрѣ чѣѣ а-
 семенеа поѣѣ, дар ѣнкъ ѣи кѣтрѣ Дѣмнезеѣѣ, кѣтрѣ
 ноѣ ѣнѣѣне; ѣи сѣѣѣт ачешт рѣпорт, с'а зѣс ку резон,
 къ, а фѣ дрепт сѣѣѣ бѣрѣѣѣос естѣ тот ачешѣѣи.

Кѣнд җудекъторул се ба пѣтрѣѣнде де аде-
 бѣрѣѣѣл ачештор прѣнѣиѣпѣѣѣи ѣи ле ба аплѣка кѣтрѣ
 дѣнсул прѣкѣѣѣ ѣи кѣтрѣ чѣѣл-алѣѣ, конѣѣѣиѣѣа са
 ба фѣ ѣн ѣнѣре ку ѣнсуѣѣѣ ѣндѣторѣидѣе лѣи; дар дакъ

konstitiunța poruncite judecătorylyi ačeastъ justi-
cie distributiibъ kare konsistъ în a da fie kыgia
чea че i se kыbine, kît de grea este ačeastъ sарчи-
нъ în miлokыл patimilor че se афлъ în miukare
înainteа трибуналыlyи съѣ; ши атычы iarъши kon-
stitiunța ии ба beni în аитор; ши ба да пьрerea фь-
ръ фabor, фьръ deosebire de persoane саѣ de in-
тересыѣ; ед ну ба intra събт ничы гна din ачeste
привирѣ партиolare kare рьнескѣ eraditatea леуеѣ,
не kare ед este dator а о да тывлор фьръ distin-
ция; ед се ба сidi tot d'аvna de а се аръта либер
de преждициѣ, динсит de patимѣ, кьчы нумаѣ printe'a-
чeasta се sokoteute бредник de а judeka ши п'але
челор-д-алуѣ; ед ши ба да пьрerea, инсъ фьръ иу-
цеалъ ши дупъ о skымпъ черчетаре, пентру кь о
хотьрѣre датъ în граб este adesea ypmатъ de кьин-
цъ; ши ба адыче аminate кь ачела kare judeкъ,
primeждьeute маѣ мулт de kît чел че се judeкъ. //

Autoritatea judecătoreaskъ, зиче yн аитор,
fache съ се konsidereze маѣ мулт дьентьрѣle чельѣ
маѣ слаб асыпра претенциilor чельѣ маѣ пьтерник,
асигуреазъ стьпнирeа леуеѣ ши ад пьчeѣ între kon-
чeтьценѣ; ши tot ea este kare formeазъ моралыд
публик, nedensind фантеле нечинstitute ши скоуѣnd din
социетate не чeѣ криминалы.

Лоуика konstitiunчeѣ дъ о леуе judecătory-
лыѣ de а се obeserба ши de а ше respecta атѣ în

пърцилор пригониоаре; 2. A modera борбичеа ин-
 тинсѣ а martyrилор ши а авокацилор спре а нуне
 стабилѣ репетициилор ши а ну ингрѣдѣи нимик каре сѣ
 есе афарѣ дин причинѣ; 3. A рекавитиѣла, а адеѣе
 ши а компара ин субстанѣѣ пропунериле респектиѣе
 чеде маї импортанте; 4. Ин сѣирѣит, а редиѣеа сен-
 тенѣа. Тот че ба фаче ѣудекѣторѣл маї мулт де кит
 ачестеа есте де prisos ши н'аре дрент скоп де кит
 о задарникѣ глорiorѣ, саѣ о дого-манie, саѣ не-
 рѣбдаре де а аскѣлта, саѣ липса де memorie, саѣ
 непѣтинѣѣ де а пирони ши а сприѣини атенѣиа са.

Бакон, ин ѣрмѣ дѣ, китеба инѣеленте побѣ-
 ѣѣирѣ каре аѣ ин бедере рапорѣѣиле ѣудекѣторилор
 кѣ авокаѣи кинд ачешѣл дин ѣрмѣ пледеазѣ инaintea
 чедор д'инѣл. Iатѣ, зиче мареле философ, индаториле
 че ле синт импѣсе: маї инѣл рѣбдаре ши гравитате
 ин бремеа пледоариилор; ачeastѣ есте о парте есен-
 циелѣ а ѣѣстиѣии: ѣн ѣудекѣтор каре интерѣне адесеа
 не авокаѣл ну есте де кит ѣн чимбал амеѣитор.
 Н'ашѣ ѣѣтеа апроба не ѣн ѣудекѣтор каре, не датѣ
 че креде кѣ а гѣсит нодѣл ѣнеї причинѣ, ил прииме-
 ште нѣмаї де кит липсинѣѣсе де чеаа че авокаѣи ар
 фѣ пѣѣѣт сѣ адаѣѣе чеба фолоситор, дакѣ с'ар фѣ ин-
 боит сѣл аскѣлте; асемenea ну апробез кинд спре а
 да о добадѣ де о инѣелѣѣере адинкѣ ши иѣте, ин-
 терѣне фѣрѣ бреме не авокат ин експозиѣиа ши дес-
 болѣѣреа миѣлоачедор, саѣ а преинѣимина кѣ ин-

требърї фъръ брѣме, кїар кїнд ачѣле їнтрѣбърї ар фаче парте дїн прїчїнъ.

Ѕудекъторул нїчї одатъ ну требѣе а преѳудека нїмїк їн конуїїнѣа са, фъръ сѣ фї аскѣлат еспїкаѣїїле амїндѣрога пѣрѣїлор шї сѣ фїе пѣс їн баланѣз зїседе ҃нѣїа шї чѣде їмпротїба ачѣлор зїсе; сїнѣрѣул мїллок де а да о хотѣрѣе екѣїтабїлѣ шї бреднїкъ де постѣл че окупъ.

Ѕудекъторул ну есте дествл сѣ фїе кѣ бѣгаре де сеамъ їн фонкѣїїле сале, маї требѣеште їнкъ а фї експендїїф шї сїлїтор. Се зїче кѣ ҃н ом дарнїк дѣ де доѣз орї кїнд дѣ їте; дар кѣ маї мѣлѣт резон ар пѣтеа зїче, дѣ де доѣз орї дрептатеа кїнд ел о дѣ бїне шї фъръ зѣбабъ. Амѣрѣнѣїїле ҃нѣї фудекъѣї, сїнт дествл де лѣнѣї шї дествл де пенїбїле (обосїтоаре) центѣр прїгонїторї, їн кїт фудекъторул требѣеште а кѣѣта сѣ ну маї пре-лѣнѣаскъ кїнд есте їн пѣтереа лѣї де аї да сѣїршїт.

Требѣеште ка конуїїнѣа фудекъторулї сѣ фїе тот д'аѣна їн депѣртаре де орї че бѣнѣїадѣ, ачѣл бїзїї ад дрептѣї, шї сѣ пѣстрѣзе пе фѣѣул сѣї ачѣа їнадѣ непѣртенїре, їнїїл шї нобїлѣл а-тїбѣт ад фонкѣїїлор сале.

Адесеа сѣ фїе їн пазѣ їмпротїба їнѣѣїт мїшкѣїлор їнїмѣї сале; ачѣастъ побѣѣз есте їнѣѣлатъ прїнтѣ'о обсерѣаїїе їнтѣмѣїатъ пе ҃на дїн слѣбї-ѣїнїїле їнеранте (недеспѣрѣїте) кондїїїнѣї омѣнѣшїтї.

Урмеазъ дар а се пѣзи де опї че пѣртеніре каре аф путеа пробени дин урѣ, дин мїніе саѣ дин банитате.

КАП III.

ЪРМАРЕА КОНЦІИЦЕІ ЖЪДЕКЪ-ТОРЪЛЪІ.

Жудекъторул се кѣвине а се сїли неїнчетат, фѣрѣ бр'ун скоп де амбиѣіе саѣ де бр'ун рїнд таї-ник сѣ факъ бинеле пентру бине ши де а мерита їн фонкѣїіле сале лавда ынї ом бїрѣвос. Спре аѣторул їдеїдор асупра конѣїїнѣї, сѣ їнбокѣм путер-ніка аѣторїтате а ѣѣрїсконсѣлѣѣлѣї д'Агуессеау, аша де бине дескрїсѣ їн портретул че фаче асупра ѣудекъторулї їнтерѣ (непѣртенїтор).

Че дїференѣ де сїмтїмент, зїче ел, їнѣре ѣудекъторул амбиѣїос ши їнѣре чел че се сѣпѣне ынѣї бїрѣвоасе сїмплїѣїѣѣї! Үнул їнѣребѣїнѣазѣ їндаторїїле лѣї спре їндепїнїреа планѣїдор сале; челѣ-л-алт фѣрѣ а фї преокѣпат де чеба проекте н'аре їн бедере де кїт даторїа са. Талентеле ынїа нѣ сїнт фолосїтоаре пѣблїкѣлѣї де кїт кїнд ел креде кѣ пот фї фолосїтоаре скопѣїдор лѣї; слѣѣбеле челѣї-л-алт сїнт департе де опї че дорїнѣѣ де рѣс-

плътире, ши се афлъ вв destiny de плътит prin my-
 цymirea syfleteaskъ de a face tot d'ayna binеле.
 Nemyluymiri sekrete, бърери се seamъ сунъретоа-
 ре, непрекърmate турбуръри, miшкърй adesea nefolo-
 sitoare, турбуръ тоатъ биаца ynyia; чель-д-адт прибе-
 ште кърцереа zilelor sale интр'о паче ферицитъ, ши
 ny се teme de nimik de кит нумаф де ачеа че ар
 пytea сълъ atingъ биртytea. Ynyl дунъ имплинirea do-
 rinцelor sale челор маф арзътоаре шуф bede фери-
 чиреа скъпнд; вв sinyl posesii ачештиф феричирй шуф
 formeазъ din nof dorinце; чеа че иф linseute
 uterце вв дyxyl сълъ tot че а добндит ky atita грев-
 tate, ши pentry tot podyl ostenedilor луф, ny simte
 adesea de кит апъсътоареа побаръ а mysъргилор де
 кyет; чель-д-адт tot d'ayna ферицит, tot d'ayna li-
 niuit se inkide вв биртytea sa, ши myluymit de а шуф
 sluzi patria вв fonkциде ky kare s'a инсърчинат, иф
 зъртфеуите фъръ пърере де рълъ о stare ла kare ар
 фи пyтyт aspira. Вв sfiruit ynyl este obosit de y-
 рityl ynef sromotoase робил kare josoraute nobлеца
 професии sale; чель-д-адт гyстъ плъчереа ynef фе-
 ричите independenце de natimf, ръdikindyse маф пре-
 sьs de insyуф dirnitatea sa.

Jydekъtopyl тpeбyеште а се маф анлика спре
 а кyноаште inklinarea inimей sale ши а интърй сла-
 беле ей пъруф. Чел маф бун mijlok де а се ин-
 търй аsynpa ачелуф пyнт, este де а се konbinце де

пърциде prigonoare ar putea aduce în însuși kon-
testația lor.

Adesea aчеастъ opinie бунъ че чинебаши
are despre dînsul și de care ne фу vorba, îndeам-
нъ аjosori meritul altuia, înkît de la пучина stimъ
трече да despreцуд ideilor și rezonanelor lor.
Pentru o zadarnikъ dorinцъ de a se deoseби, neuti-
не преферъ iskysинца de kît soliditatea; însî întе-
meiazъ хотърїеа не niute rezonane demarte, лъsнд
не челе маї буне; мвлцумinduse не utиинца че а
dobîndit, неінгрїаште de а маї їмбъца чеаа че не
кyноаште și care se кybine а ле utи, се їntemeiazъ
не дyминиле дyхyлyї съѣ, și не пyне ничї о aten-
цїе а askyлта чеаа че este їndatorat съ askyлте.

Kare ar fi mijlocul de тѣмъдyре а аче-
стyї рѣѣ? Рефлeкyїа асyнрѣї, їnsocїтѣ de ymїlinцъ,
este нетѣмъдyит чел маї пyтерник: este о сїнгyрѣ
побацъ їmpотрїба атакyрїлор аморyлyї пропрїѣ; ре-
зонyл дyдекъторїлор фїнд асфел слобод și deгаеат
de бѣтѣмътоареле їmpесїvнї, се ба конформа дy-
хyлyї лецyїрeї; prigonoitori се бор сyпyне хотърїрeї
дyдекъторїлор, și о yнїре лїнїyтїтѣ ба фї ферїцїтyл
pod аd їncелeпчїvнeї yнopа și аd сyпyнерeї че-
лор-л-алцї.

Їntr'ачеастъ pozїцїе а коншїїнцeї sale, дy-
декъторyл се ба пѣзї de рѣтѣрїеа че ї се їнфъ-
цoшазъ сyбї о мvlцїме de колоре їашелътоаре.

Ел се ба сѣли а'шѣ форма о адеврѣтѣ idee despre ceea ce i se propune kiar prin întunerecul de care ачел дукрѣ este înконјурат; ел ба десконеѣи анебо-инѣеле întîmpinate, ши миѣлоачеле де а ле деслера, ба деосеби бунеле резоане де челе реде, ба алеѣе пе челе маѣ буне дин челе буне; сѣ ну ласе а'ѣ скѣпа вр'о împрејураре дин небѣгаре де сеамѣ. În сѣиршит ѣшѣ ба întemeia хотѣрѣеа асупра ачеѣа че ба фѣ маѣ înbедерат ши маѣ хотѣрѣт.

Dar ka judecѣtorul sѣ poatѣ uni ачеле kondiѣii, kare poartѣ ку dînsede înceдеѣереа ши капацитатеа атѣт де требѣинчоасе îн ексерѣиѣиа înadtei sale misiunii, требѣеште ка конутииѣа сѣ'л îndemne îн fie kare zi la studiuл деѣѣирѣлор ши ла мареле лор рапортурѣ ку требѣинѣеле социетѣѣи.

КАП IV.

ЛОЦКА ЖДЕКЪТОРЪЛЪИ ЛН ФИИЦА ЛНАТОРИРОЛОР САЛЕ.

La че се кѣвине а се опри конутииѣа judecѣtorului кѣт despre dobezii?

Dакѣ dobezile sînt sirure саѣ autentice еле бор фѣ база хотѣрѣлор sale.

Dacă din împrejurări, sînt îndoioase, ea le va interpreta într'un kîm favorabil pentru părțile ce le aduc; ea se va întemeia asupra adevărului maxime comune: că ea îndoială nu se kvbine a se presupune rău; viața, reputația, onoarea, de unde adesea atîrnă fericirea, sînt bunuri atât de mari, în kît judecători trebuiesc a avea o mare băgare de seamă în asemenea serioase materii, kînd dovezile sînt îndoioase.

Două feluri de dovezii se pot întîmpla într'o pricină, unul din fapte, celălalt prabilnic. Kît despre cele dintîi judecătorul nu poate preskimba nimic prin konstiința partikolară ce are avea despre kîvul kv kare dukvurile s'ar fi întîmplat; este îndatorat a se mîruini la dovezile judecătorești, de vi ar kvnoaște bine împrejurările pricinii, kare sînt abantajoase unia din părți, vi a kvror neekspunere iar pricinvi pagubă; în sfîrșit nu se poate întemeia de kît asupra ceea ce s'a dovedit în judecată.

Kînd însă grevitatea s'ar asupra dovezilor prabilnice, vremează a se ști, dacă ea întîmplare kînd una din părți a vîtat s'ar ekspu rezonanțele prințipale pretenții sale săv dacă nu lea eksplikat pe toate, judecătorul vremează s'ar judece asupra celor produse numai făr s'ar mai poată s'ar plia kv de la sine pentru cele lăsate, konformîn-

dyse ky toate acestea duxylyi konklyziilor trase
фъръ а трече peste челе черуте.

Dreptul aici este însuși în ynire ky kon-
stiința judecătorylyi spre a i se epta acest arbitraj
ky totyl deytim. În че kin yn judecător ar osin-
di ne ynom pentry къ n'a utyt съ се anere? Kym
л'ар фаче съ'ш' niarzъ pričina, pentry къ abokatyл
съ' ny 'ia sprijinit dreptul дупъ kybiinцъ. Într'a-
cest kin хотьгъра ynci judecцъ ar atьra ma
mylt de la abokat de kт de la judecător, daka a-
bokatyл neingrijind съ statornicheaskъ dreptul klien-
tylyi съ' prin toate mijloacele necesarie; impunea
judecătorylyi deytirea d'auș forma пререа întok-
maș дупъ челе експyse de диныл. Ne deonarte ar fi
jertfa neglijenței saș neutiinței abokatylyi; шi judec-
toryл impotriba îndatoririlor sale, ar beniîn sprijinul
acestui neutiințe spre a фаче nedreptate. Ар фи
орбъ ка съ zik astfel, дупъ boinца шi плъчереа
abokatylyi шi n'ар ма' абеа niçi o аytoritate ne
kтъ бreme acest din ypmъ ar boi s'o депъртезе
de klientyl съ'; ед n'ар фи de kт yn priбитор ne-
folositor triymфylyi minчунеi ne kare ar требvi
съ o конфyнде, шi а депъртрьи адебърylyi kare ar
требvi sprijinit.

Judecătoryл; fiind oriindyt spre a statya ky
kinyl чед ма' ekvital, ny poate fi simit de ase
търцини nymaș la rezonanеle че i se prodyk, фъръ

кѣторулуй и прескрие де а'уи експрима опиния са
 ии презенца кодецилор луй. Иудекѣторул че иуи дѣ
 пѣререа ба депѣрта дии кувинтареа са дукруиле
 стрѣине ла причинѣ, пентру кѣ тот че ну се poate
 аудика ла кестия че ел trateазѣ, урмеазѣ а фи при-
 бит ка нефолоситор уи де присос. Адебѣрул сѣ fie
 бине десбѣтут, дар кинд ел ете добедит де синеуи,
 саѣ ку десбѣтаре лѣтурит, че с'ар маѣ пуtea а-
 дѣора ла а луй пуtere уи думинѣ принт'о репети-
 циe де кувинте, каре ии ниѣ ун фел ну пот сѣл дѣ-
 минеze маѣ мулт? уи ну ете ну маѣ ачеастѣ репе-
 тициe фастидиозѣ де каре се кувине а фуги, чи маѣ
 требуеште иикѣ а депѣрта уи опѣ че nemodestie
 ии пѣрере, уи а се опри де опѣ че лауде уи де
 опѣ че доженѣ кит despre пригонитоареле пѣрци.

Чееа че ете маѣ important ии ачеастѣ ма-
 терие де кит тоате, ете де а ну пуне ииnainte нимик
 де каре сѣ ну fie сигур. Кѣчи ии
 с'ар пропуне ка о довадѣ ун че каре ну ете
 базат де кит п'о simplѣ presumpциe; дакѣ с'ар
 лѣса сѣ се апринзѣ де мувментул унеѣ зѣдѣр-
 ничиѣ несокотите, ииnainte чееа че ну ииtie, саѣ
 ла иуцеада унѣ зед немѣсурат, нуmind де адебѣ-
 рат чееа че ну ете де кит ии апаренцѣ, ну ну маѣ
 кѣ ете америнцат де а кѣдѣа ии рѣтѣчире, дар а
 траѣе уи пе чеѣ-а-адѣ дупѣ динсул. Ачеастѣ бѣ-
 rare де seamѣ требуинчоазѣ титулор иудекѣторилор,

priveşte maî ky deosebire p'acheia kare, între judecătorî se bukure de o maî mare reputaţie, de iskusinuç wi utiinuç.

Este mult maî puţin primejdios de a râmînea asupra aचेuтиї pribinuçe între'o kumprtare kare sз пробie de la skrupul wi sfialъ, de kît sз аѣъ o îndrâznealъ kare sз meargъ pînъ la o nesokotinuç wi la o trufaurъ inkivire.

КАП V.

КОНЩИНЦА ЖЪДЕКЪТОРЪЛЪИ ЛН-СЪРЧІНАТ КЪ ЧЕРЧЕТАРЕА ВР'ЪНЕИ ПРИЧІНИ ЛА ФАЦА ЛОКЪЛЪИ.

Dakъ judecătorул este îndatorat de a avea neînchetat în fonkşiiile sale aplicaţie wi ekzaktitate; aचेastъ urmeazъ maî ky deosebire kind ed este însъrçinat de a face cea maî mare parte din черчетареа причinei singure, ka în urmъ depînd'o în debatarea wi челор-ла-алуѣ judecătorî, sз poatz deskoperi aдебърул ky maî multъ înlesnire. Akolo rîbna sa se kybine a se аръта în toatz a eî întindere, prekum kind judecătorул ar intra în totalул амъ-рунтелор despre tot че este trebvinuç sз kynoaskъ, saş kind ar konsulta ky înrîpire toate piesele wi

toate dokyumentyride kare pot lumina pricina, saŭ kind ar medita asupra tytlor elementyridor kare s'ŭ poatz fače pryregea plinŭ de drentate wi de rezon: ka yn byn kŭrmačiy ad ačelor če s'aŭ ŭnkredinŭat ŭn byna sa kredinŭŭ, trebyeuste sŭ kynoa-skŭ toate kotityride ynuy dŭym nekynoskŭt, asemenea maŭ trebyeuste sŭ fie konbins de firea pryčineŭ, de toate nuntyride wi de toate fačetele eŭ, ka ŭn yrmŭ sŭ poatz wi eł sŭ ekspliče čedor-ł-aduŭ ŭdektŭtorŭ. Sŭ se fi pŭtrŭys de toate greŭtŭcyide wi sŭ fi despnikat toate motityride. Eł este kare poartz lumina ŭnaintea čedor-ł-aduŭ snre risinirea ŭntynerekŭlyŭ če akonere faŭa pryčineŭ. Trebyeuste sŭ fi despnikat tot snre a fi ŭn stare de a kondy-če wi ne čer-ł-aduŭ.

Douŭ fedŭry de miŭloače se pot ŭntŭmpla maŭ običnyŭt ŭntŭ'o prygonire: čele d'ŭntŭŭ sŭnt ačelea asupra kŭrora drentŭł prygonitoridŭ se aŭłŭ maŭ ky deosebire ŭntemeiat; wi kare slyŭesk maŭ myłt a prygŭŭŭ pryčina pentŭ dare de хотŭryre; čele de ad doilea de wi n'aŭ aŭta nytere ka wi čele d'ŭntŭŭ, ky toate ačestea tot pot adyče ŭn aŭtorŭł ynŭa din pretenŭyŭ yn kredet oare kare. Aua dar dŭpŭ kŭm aŭrnŭŭ de la deŭtoŭnŭčia ŭdektŭtorŭlyŭ wi de la kapacitytea čerytŭ de a sa profesie, de a askŭłta toate miŭloačele propŭse de prygonitoare pŭryŭ, asemenea se čere potŭribŭt eksaktŭtŭcyŭ wi re-

liqiei sale de a nu lăsa nici unu din acestea ne-
konpinse în al său raport.

Жudeкѣторуѣ ну ба пуtea депърта бре-
о претенѣе оаре каре де кѣт ку чеа маѣ mare бѣ-
гаре де сеамѣ, кѣчѣ се poate ѣntѣмпа ка дѣн а-
чеастѣ депъртаре сѣ пробѣе пагубѣ ѣnsemnate; шѣ
ачеастѣ лăсаре ла о парте де претенѣе, ну маѣ а-
тунчѣ о poate фаче кѣнд. і се ба пѣреа кѣ prin do-
bedita еѣ falsitate, саѣ prin absolutуѣ еѣ nefolos,
н'ар пуtea сѣ slyeaskѣ де кѣт а ѣнкурка ѣтуне-
чѣнд прѣчина шѣ ѣntѣrziѣнд сѣбѣршѣеа еѣ.

КАП VI.

КОНЩИНЦА ЖДЕКѢТОРЪЛЪИ ЛН МАТЕРІЕ КРИМИНАЛЪ ШИ ЛН МАТЕ- РИЕ ПОЛІТІЧЕАСКЪ.

Toate регулѣе експусе ни се пар пропѣи
де а дѣрѣа по жудекѣтор, дѣнд хотѣрѣеа ѣѣе ѣн
materie чѣбѣлѣ, koreкѣионалѣ саѣ криминалѣ; аче-
сте прѣчинѣ аде кѣрора урмѣрѣ сѣнт атѣт де serioa-
se, рекламѣ маѣ ку deosebѣре стѣрѣиуца, медѣтаѣи-
ле шѣ логѣка конштиуцеѣ жудекѣторуѣлѣ еѣ требве
сѣ факѣ ѣнтр'ачеесауѣ бреме парте депѣтѣѣѣ а у-

manităciî wi alăbiciuniŃor eî; a se pîzi foarte mult de a konsidera br'odat p'un bîniit ka ne yn binobat maî înainte de a i se fi înfăciuat chele maî nîpîite wi lămuriŃe dobezi; eî ba urma în toate kazurile, ky a proporționa pedeansa potribit greșeleî; a uî aduče aminte kî touî sînt sypuș eî, wi de ontribî înaintea leuē. Eî ny ba viŃa niŃi odatî pnterea maksimeî eternî: kî este maî bine a apîra ne yn binobat, de kî sî aîbî mustrarea de kyet ostîndîd ne yn nebinobat.

Yn avtor însemnat (Aguesseau) adresînduŃe kître judekîtorî zîche: Arbitry siberan ad bieciî wi ad morciî, chea maî beke obiçniunîz de aî abea sî ny poatî niŃi odatî sî uî mikșoreze impresia che o aua de grozabî fonkciie a îrebiit sî întîpîrea-skî în duxul tîy; sî ny te aproniî de kît ky înfrîkșare, wi konserbind aचेastî brednikî de laudî sîiade, nînz de sîiuitul ziledor tale, de pribedithea ynyî bîniit a kîryî destinaçie o ciî în mî-nide tale, sî çise parî tot d'ayna atî de nouî wi atî de îngrozitoare, întokmaî ka kym çî s'ar fi întîmplat s'o bîzi pentry întîiașî datî.

SîmimentyriŃe de rezon wi de ymanitate, aua de bine eksprimatē de d'Aguesseau, bor povîçyî ne judekîtor kînd eî ba începe çerçetarea priçinilor kîriminale: konuțiunî sa îy ba zîche kî de wi dobezile din çerçetarea frîkîtî, sînt în apîsarea

бънвити дѣлѣ, нѣ поате рефѣза пентру ачеаста де а прѣими ши чеа че ар бени спре ушурареа дѣлѣ. Черчетареа есте неапѣрѣат унѣ дѣн актеле дѣлѣ челе маѣ импортенте министерѣ дѣлѣ унѣ дѣдекѣтор. Кѣ че атенѣе, кѣ че скрѣпѣ дѣ конштиинѣцѣ, ба мерѣе пѣ-шинд ѣн ачеле прочедѣрѣ адеа орѣ атѣт де дѣнѣцѣ, атѣт де компликате, спре а аѣнѣе ла дескоперѣеа адебѣрѣ дѣлѣ.

Сѣ аскѣлтѣм пентру ун минѣт не ун аѣтор нѣмит **Croissant** асѣпра ѣндаторѣлор конштиинѣцѣ дѣдекѣторѣ дѣлѣ ѣн черчетареа прѣчинѣлор криминале.

„Дѣдекѣторѣ дѣлѣ сѣ аѣвѣе тоате добезиле, тоате семнеле каре пот сѣ асѣгурѣе манѣстаѣа адебѣрѣ дѣлѣ; де ла дѣдекѣторѣ атѣрѣ ѣмпрѣштиереа порѣлор каре адеа ѣл аконере спре адрепродѣче дѣминат ши трѣѣмѣѣтор. Минѣивна, ѣнтересѣл персонал, рѣсбѣнареа, тоате грѣтеле патѣмѣ оменѣштѣ се ѣмбракѣ кѣ тоате формеле, се ѣмѣѣѣошеазѣ ла дѣнѣсѣл сѣѣт апаренѣеле челе маѣ ѣншелѣтоаре; дае ѣнаѣнта окѣ дѣлѣ ѣнѣстѣгатор, ѣншелѣѣивнеа ши ѣнокрѣзѣа се фак неѣѣѣѣте; мѣна са пѣтерѣникѣ ши ѣнѣделѣгѣтоаре, ѣн мѣллокѣл дегѣѣѣрѣлор де мѣлте орѣ неѣѣѣѣте каре о ѣнѣѣ, дѣѣче дѣмѣна ѣн сѣнѣл ѣнтѣнерекѣ дѣлѣ. Че грѣѣѣ ши че конштиинѣцѣ нѣ се ѣндатореазѣ ел а аѣѣе ла формалѣтѣѣеле че ѣнсоѣеск тоате акѣѣрѣе дѣдекѣторѣ дѣлѣ ѣн черчетаре, такрѣѣѣрѣе бѣнвити дѣлѣ, кемѣрѣе де орѣ че фѣре спре ѣнѣѣѣшаре, аскѣлтареа мартѣрѣлор, перѣѣѣѣ-

КАП VII.

КОНЩИЦА ПРОКЪРОРЪЛЪИ.

În urma konștiinței judecătorești se adăo-
 гьт yn kybînt uîi despre aceea a прокурорулуй.
 Această konștiință, care nu'î este mai puțin tre-
 бунчоасъ de kît judecătorești, uîi care poate îî
 este mai greș de a okroti, trebuente сь 'î fie mai
 mult împusъ în prezența drepturilor uîi îndatori-
 ridor către societatea de care este instituat pîibire-
 torul apărător. Acest прокурор ar fi ед оаре ло-
 зик, kînd ar crede къ misiunea lui în pîicinî kri-
 minale este numai de a porni pîrî neîncetat? iar nu de
 a fi uîi apărătorul чедор miserabilî. Ед are o înda-
 torire ky totул моралъ de a dobedi tytydor къ по-
 sedează o konștiință neptîrînitoare; ед yrmează
 a абеа адеврата лозикъ uîi a se sfii tot d'ayna
 de a'ui însuși br'yna falsъ pentru br'un skon оаре
 care. Сь пунем дар în pîinцип, къ атît pentru про-
 курор, kît uîi pentru toate чеде-л-алте фонкуиî жу-
 декторешî, кумпътаrea uîi proibitatea konștiinței
 лор бор fi чеа маî пьтерникъ лозикъ.

КАП VIII.

КОНЩИНЦА АВОКАТЪЛЪИ, ЛОЩКА ШИ ИЪДАТОРИИЛЕ САЛЕ КЪТРЕ КЛИЕНЦИ ШИ КЪТРЕ СОЦИЕТАТЕ.

Etimologia zicereŭ avokat este însuŭŭ аръ-
tarea îndatorирilor sale: avokat bine de la latineŭte
advocare, advocatus (kemat). Ачеастъ дар се ін-
целече къ prin а са професие ши studiuл деувире-
лор ла каре ел с'а дат, авокатул este kemat а апъ-
ра дрептуриле кончетъценилор съѣ, ін а лор оноаре
ши кiar ін а лор бiауѣ, prin путереа талантулѣи ши
prin stima че însуфлѣ карактерул съѣ. Ачеста este
о misie sfântѣ de а fi реасемул съракүлѣи, ~~спри-
ниторул челор слаби, челор апъсауѣ, а есплика ле-
уиле, а лүмина конштиинца јудекъторилор prin кон-
штиинца са; дар iarŭŭŭ kît de мулт ea требве съ
інцелегаръ tot d'ауна күрѣценia ши моралitatea ін-
сърчинъриѣ sale.~~

Astfel дар пүтем зиче d'impreună ку Чи-
черон, къ чеа d'інтѣи calitate а үнүѣ авокат este de
а fi ом чинstit, чеа d'інтѣи требвинуѣ а конштиинцеѣ
sale este de а се sidi съ меритезе stima ши кон-
фиенца јудекъторилор ши а пүбликүлѣи. Авокатул аре

într'un kin oare-kare mai mult parte și mai mult putere în administrația dreptății de kît însuși judecătorul; kîci abokatul este organul prin care toate rezonanțele, asupra cărora dreptul klientului este întemeiat, ajungă la judecător, în kît după aplicația ce abokatul ba da materii de judecată, după gradul konstiinței sale, și ad pîtrîndereși lui, judecătorul se luminează mult să și mai puțin și prin urmare debine mult să și mai puțin kapabil de a da dreptatea kubiinchoas.

De unde se vede kît este de trebuință ka abokatul să fie înzestrat de generozitate și kredință în a sa fonkție; spre a avea acea lojikă, care trebuente al face să se deosebească tot d'ayna, și care este aceia a bunel încelereși și a dreptului, trebuente a se pîzi de a nu pîrți br'odată aceslui fals rezonament pe care lam numit sofismă, spre pîrțirea dreptății. Konstiința sa și ba sune, kî nu se kîvine, din pricină kî a studiat moarta literă a leușilor skrise, să și după leuș dibine care luminează înteligența sa și trîește în beci în inimile tîtlor.

După kum am arătat, konstiința trebuente a fi statornikă, și spre a nu askunde nimik, abokatul nu poate fi în întreprimeea lojicel konstiinței sale dakă nu și alece pricinile, și dakă nu depîrtează fîră mustrare p'acelea pe care încel-

цереа ши пробитатеа луй ѝл фак съ ъудече къ ну сѣнт бредниче де апѣраеа са.

О слабъ рѣшине, зиче **Quintilien**, съ ну о-преаскъ пе абокат де а пѣрѣси о причинъ пе каре ла ѣнчепѣт а сокотит'о де бунъ, дар ѣн ѣрмъ лѣ-ѣнд'о ѣн маѣ де апроапе бѣргаре де сеамъ а гѣсит'о грешитъ, чи съ бестеаскъ пе ад съѣ клиент къ претенѣя са есте недреантъ; къчи дакъ абокатул ъудекъ сълѣтос, фаче ѣн бине фоарте маре клиентулуй пелѣсѣндул съ се леѣене принт'о спераѣцъ дешартъ.

Кѣнд причина се паре абокатулуй ѣндоѣасъ, се поате ел ѣнсѣрчина фѣрѣ скрѣпѣл? Ёи есте луй ертат ѣн конѣтѣиѣа са, де а сприѣни тот чеа че а-ре оаре каре апропѣере де адебѣр, ши чеа маѣ ми-къ апаренѣцъ де избуѣтире есте оаре ѣндествѣл спре аѣ фаче съ ѣнтре ѣн лѣптъ? Сокотим къ ел ну се кѣ-бине а се ѣнфѣѣѣиѣа де кѣт кѣ миѣлоаче каре съѣ ѣнспѣре о конѣиенѣцъ резонабѣлъ, маѣ ѣнтѣѣ требѣѣште съ ши мѣсѣре армеле ши съ де компареѣе кѣ а-челеа але адѣверарулуй съѣ, о ѣнкѣѣѣѣре треѣкътоаре ну есте ѣндествѣл, требѣѣште о лѣминъ адебѣратъ спре а чере кѣ дрепѣтате о хотѣѣѣре ла ѣнсуши дрепѣтатеа.

Конѣтѣиѣа, каре рекомандъ дрепѣтатеа а-бо-катулуй, ѣѣ ѣнспѣръ ши зедѣл каре требѣе съ пѣѣе ла ѣнтересѣл клиентѣлор съѣ; еа ѣѣ порѣѣѣѣште съ ѣн-

trebvinçeze toate mijloacele înțelegerii sale și toate destoiniciile utiinței spre a sprijini o cauză dreaptă.

Nimik nu este mai trebuințos avocatului de kît aచేద zel; ఫర్వ కారే బునేలె sale kvaditțuși se par myrinde, de vreme ce kv dînsul kîutiră într'un kin oare-kare și p'achelea kare îi dînsesk. Dar aచేsta trebueute s' fie un zel eklerat, iar nu un zel orbit; o vrednik' de laudă silinț, o dorinț kîrmuită de dreptate și moderat' prin înțelepciune, iar nu un fok aprins și ațuțat de patimă.

Avokatul aprins de adeștratul zel, se kvnoaute din îngrîjirea și ekzakțitatea kv kare ed stydiează toate pricinile, ed nu se mulțumeute dintr'o simplă cetire a pieselor unei pricină, ci le citeute toate kv chea mai mare atenție; ed se p'truinde bine de starea pricinii; și dunt' ce se konbințe de toate kestia, se rîndeute asemenea și la chea ce protivnikul s'ă ar putea s' pretinze sa' ar putea s'ă objekteze.

S' se obișnuiască a abea r'bdare, spre a putea askulta pe klient în toate amțrunturile pricinii ce îi înf'țușează, k'ci din asemenea amțrunturi, adesea un bun avocat deskonere și binele și r'bul.

O altă kvaditate trebvințoasă avocatului este

ТАБЛЪ DE MATERIELE COPRINCE АНТРАЧЕСТ ВОЛЪМ.

	Pagina
INTRODUCŢIE	7
Logică Judecătorească	11
Cap I. Principiile argumentelor	12
Cap II. Forma argumentelor şi deosebitelile lor feluri	15
§. I. Silogismuri	16
§. II. Inducţia	19
§. III. Dilema	21
§. IV. Entimemuri	22
§. V. Eksempluri	22
§. VI. Sofisma	24
§. VII. Paradoksuri	33
Cap III. Argumenturi legale	35
§. I. Argumenturi definiţiei	35
§. II. Argumenturi etimologice	39
§. III. Argumenturi tras din învîrşirea termenilor	41
§. IV. Argumenturi din sens contrariu	42
§. V. Argumenturi din cele asemănate	44
§. VI. Argumenturi tras de la un caz la cazul contrariu	45

§. VII. Despre argumentul a forțiori.	46
§. VIII. Despre argumentul tras din eksepția regulii	47
§. IX. Despre argumentul tras de la mai mare la mai mic	49
§. X. Despre argumentul tras din mo- tibile unei leviți	50
§. XI. Despre argumentul tras din înche- tarea motivelor unei leviți	54
§. XII. Despre argumentul tras din sensul materii în parte	55
§. XIII. Despre argumentul tras din ceea ce este mai aproape de adevăr.	56
§. XIV. Despre argumentul tras din termeni după sensul lor vulgar	58
§. XV. Despre argumentul tras din ceea ce este cu nepunct	59
§. XVI. Despre argumentul tras din absurd	60
Konkluzie	64
Lojika Konutiinței	65
Кап I. Definițiile Konutiinței	69
Кап II. Konutiința Judecătorului	74
Кап III. Уrmarea konutiinței judecъ- torului	80
Кап IV. Lojika judecătorului în pre- zența îndatoririlor sale	84

Кап V. Констииуца јудекѣторулуї ин- сѣрѣиат кѣ черѣетареа бр'уиел' при- ѣини ла фаца докѣлуї	89
Кап VI. Констииуца јудекѣторулуї ин materie kriminalъ ши политичеаскѣ.	94
Кап VII. Констииуца прокурорулуї .	95
Кап VIII. Констииуца авокатулуї, до- ѣика ши индаториѣиле сале кѣтре кли- енѣї ши кѣтре соѣietate	96

Сѣирѣиула таблеї.